

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra občanského práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vlastnosti soudního rozhodnutí

Předkládá: Kristýna Skuhrová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Blanka Kapitánová

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Kristýna SKUHROVÁ
Osobní číslo:	R15M0267P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Vlastnosti soudního rozhodnutí
Zadávací katedra:	Katedra občanského práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Soudní rozhodování
3. Právní moc
4. Vykonatelnost
5. Závaznost
6. Zákonnost
7. Závěr

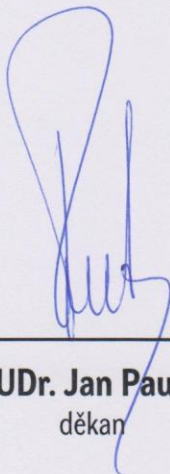
Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Blanka Kapitánová**
Katedra občanského práva

Datum zadání diplomové práce: **30. ledna 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2020**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
pověřená osoba

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Vlastnosti soudního rozhodnutí“ zpracovala samostatně a též, že prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, jsem vyznačila způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Plzeň 2020

Kristýna Skuhrová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí diplomové práce, paní JUDr. Blance Kapitánové za odborné vedení této závěrečné diplomové práce.

Obsah

Obsah.....	6
Úvod.....	8
1 Soudní rozhodování.....	10
1.1 Historie soudního rozhodování.....	12
1.1.1 Počátky českého soudnictví.....	12
1.1.2 Soudnictví v období husitské revoluce.....	14
1.1.3 Soudnictví v období stavovského státu.....	14
1.1.4 Soudnictví v období absolutistického státu.....	15
1.1.5 Soudnictví v období rakouské monarchie.....	16
1.1.6 Soudnictví v meziválečném Československu a v období nesvobody...	17
1.1.7 Soudnictví v poválečném Československu.....	18
1.1.8 Soudnictví v době Československého socialistického státu.....	19
1.1.9 Soudnictví po roce 1989.....	20
1.2 Soudní řízení.....	20
1.3 Soudní rozhodnutí.....	25
1.3.1 Vznik rozhodnutí.....	26
1.3.2 Obsah, druhy a forma soudního rozhodnutí.....	26
2 Právní moc.....	36
2.1 Materiální právní moc.....	37
2.2 Formální právní moc.....	38
2.3 Doložka právní moci.....	39
2.4 Doručování v soudním řízení.....	40
3 Vykonatelnost.....	43
3.1 Pariční lhůta.....	44
3.2 Nabytí vykonatelnosti.....	45
3.3 Předběžná vykonatelnost.....	45

3.3.1	Obligaturní předběžná vykonatelnost	46
3.3.2	Fakultativní předběžná vykonatelnost	46
3.4	Odklad vykonatelnost	47
3.5	Nevykonatelná rozhodnutí.....	47
3.6	Vykonatelnost usnesení	48
4	Závaznost.....	49
4.1	Objektivní stránka závaznosti.....	49
4.2	Subjektivní stránka závaznosti	49
4.3	Vázanost usnesením	50
4.4	Druhy závaznosti soudního rozhodnutí	51
4.4.1	Závaznost výroku nálezů ÚS, kterým je zrušen právní předpis	51
4.4.2	Závaznost soudního rozhodnutí v individuálním případě.....	52
4.4.3	Závaznost precedentního charakteru	53
5	Zákonnost	54
5.1	Kompetenční náležitosti	55
5.2	Procedurální náležitosti	57
5.3	Formální náležitosti	58
5.4	Obsahové náležitosti.....	59
5.5	Náprava chybných a vadných rozhodnutí	60
5.5.1	Oprava formálních vad	60
5.5.2	Náprava vadných rozhodnutí	62
	Závěr.....	64
	Resume	66
	Seznam zdrojů	68

Úvod

Diplomová práce je zpracována popisnou metodou. Objevují se zde prvky komparace, a to zejména v otázkách formy, vlastností a náležitostí procesního a meritorního rozhodnutí nebo v rozhodnutí, jímž je uložena povinnost plnění a rozhodnutí, u něhož tato povinnost není. Deskriptivní charakter práce spočívá zejména v logicky a chronologicky uspořádaném popisu procesu vydávání soudního rozhodnutí, jeho vlastností a náležitosti, a to od samotného počátku historického vývoje soudnictví na našem území, až po současnou úpravu vydávání rozhodnutí a vlastností rozhodnutí soudu jako autoritativního aktu státního orgánu. Chronologicky je tedy v práci upraven vývoj soudní soustavy, soudní rozhodování jako činnost soudní soustavy a posléze vydání rozhodnutí, které, vzhledem ke své povaze, nutně musí obsahovat náležitosti definované zákonem. K tomu, aby rozhodnutí vyvolalo účinky dopadající na právní vztahy účastníků, je nutné, aby rozhodnutí disponovalo příslušnými vlastnostmi.

Úvodní kapitola práce je věnována stručnému nástinu historického vývoje soudnictví a soudní soustavy od počátku formování soudní moci až po současný systém, ve kterém je soudní moc svěřena nezávislé soustavě soudů oddělené od moci výkonné a zákonodárné. Následuje definice soudního řízení, v případě této práce civilního procesu, který zaujímá důležité místo v soudním systému. Výsledkem soudního řízení je samozřejmě soudní rozhodnutí, jemuž je v práci věnován značný prostor. Kapitola vykládá obsah, formu a další znaky rozhodnutí. Účelem této kapitoly je zejména zasazení soudního rozhodnutí do celkového kontextu vydávání rozhodnutí soudu.

Druhá kapitola je věnována právní moci soudního rozhodnutí, jež je vlastností soudního rozhodnutí, kterou lze považovat za jednu z nejdůležitějších, a to vzhledem ke skutečnosti, že s nabytím právní moci rozhodnutí jsou spojeny účinky, mající velký vliv na další chování subjektů řízení. Právní mocí získává rozhodnutí další vlastnosti, které nemusí být nutně zcela zákonem vyjádřeny, jde například o jeho nezměnitelnost. Všechny účinky s nabytím právní moci a posléze vykonatelnosti a dalších vlastností mají značný vliv na právní jistotu nejen subjektů řízení, ale také dalších subjektů, jichž by se rozhodnutí mohlo týkat.

Dále je nutné po právní moci rozhodnutí hovořit o jeho vykonatelnosti, což je další vlastnost soudního rozhodnutí, jež má velmi blízký vztah k právní moci. Výsledkem soudního sporu je řešení konkrétní právní věci, Toto řešení je obsaženo ve výroku rozhodnutí a tento výrok je tedy nutné vykonat. Odlišně je potom nahlíženo na rozhodnutí, jenž ukládají povinnost plnění a ta, která tuto povinnost neukládají. Těmto odlišnostem je v kapitole též věnován prostor. V kapitole jsou dále vymezeny další pojmy související s vykonatelností jako vlastností soudního rozhodnutí.

Čtvrtá kapitola je věnována závaznosti rozhodnutí, a to konkrétně způsobům nahlížení na tuto vlastnost a posléze také druhům závaznosti, které je možné v českém právu definovat. V celé práci jsou na mnoha místech vysvětleny drobné rozdíly mezi rozhodnutím meritorním a procesním, a proto je v této části poukázáno na vnitřní vázanost soudu usnesením jako jiný pohled na závaznost rozhodnutí.

Závěrem je v poslední kapitole definována zákonnost rozhodnutí, a to především takovým způsobem, že rozhodnutí jako autoritativnímu aktu by měl předcházet formalizovaný proces řízený pravidly jasně danými zákonem. Stejným pohledem je nahlíženo i na skutečnost, že proces předcházející vydání a posléze tedy samotné vydání soudního rozhodnutí je svěřeno zákonem do rukou předem určeného soudu a soudce, kteří k tomu mají svěřené pravomoci a danou příslušnost. Jde-li o náležitosti soudního rozhodnutí, jsou kladeny požadavky na jeho formu a obsah, který je v zásadě jednotný na všech stupních soudní soustavy. Není-li některá z těchto náležitostí splněna, je nutné rozhodnutí patřičným způsobem řádně opravit či napravit, a proto je samotný závěr práce věnován opravě chyb a nápravě vadných rozhodnutí.

Celou práci se prolíná otázka dostatečné právní úpravy jednotlivých vlastností a jejich srozumitelnost účastníkům řízení. Vzhledem k deskriptivnímu charakteru jsou tedy kapitoly koncipovány jako podrobný rozbor vlastností soudního rozhodnutí.

1 Soudní rozhodování

Výkon soudnictví patří k nejvýznamnějším funkcím státu. Hlavním úkolem justice je zákonem stanoveným způsobem poskytovat ochranu právům. Jednou ze základních funkcí právního státu je garantování práva na soudní ochranu. Právo na soudní ochranu vůči státu má veřejnoprávní povahu, označuje se za právo subjektivní.¹ Právo na soudní ochranu obsahuje především právo domáhat se stanoveným způsobem svého práva u nezávislého a nestranného soudu, včetně žádosti o přezkum rozhodnutí orgánu veřejné správy podle čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod, právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy. K tomuto řadíme i právo na zajištění určitých procesních zásad v řízení před soudy či jinými orgány veřejné správy jako např. právo na rovnost účastníků před soudem, právo odepřít za určitých podmínek výpověď, právo na tlumočníka a další.²

Soudnictví bychom mohli definovat jako činnost nezávislých soudů jako státních orgánů, vykonávanou podle daných pravidel a spočívající v závazném řešení konkrétních případů podle právních norem. Je to zvláštní činnost státu, která vede k realizaci funkce státu, tedy výkonu spravedlnosti. Soudnictví je jednou ze tří složek státní moci, v tomto případě je svěřena nezávislým soudům. Vzájemné vztahy mezi těmito složkami jsou náplní teorie dělby moci. Žádná z těchto složek nemá zasahovat do vyhrazené sféry jiné státní moci, proto zde existuje systém „brzd a protivah“, zabraňující tomu, aby se kterákoliv z nich vymkla kontrole a mohla v důsledku toho ovládnout stát.³

Nezávislost je hlavním principem, kterým je výkon soudnictví v demokratické společnosti ovládan. Nezávislost a nestrannost vyplývá z čl. 36 Listiny základních práv a svobod, podle něhož má každý právo domáhat se svého práva u nestranného a nezávislého soudu.⁴ Soudy jsou samostatné orgány

¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN isbn978-80-7380-044-4.

² KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN issbn80-7380-000-4.

³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN isbn978-80-7380-044-4

⁴ Listina základních práv a svobod, Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

státní moci. Nezávislost a nestrannost platí i pro Ústavní soud, který však stojí mimo soustavu obecných soudů.⁵

Samostatnost soudní moci má dvě stránky. Především to znamená, že jiný orgán nesmí vykonávat ani zasahovat do pravomoci soudů a za druhé jde i o to, že se soud nesmí svou vlastní činností vměšovat nebo nahrazovat činnosti příslušných orgánů a jiných státních mocí. Soud nesmí nahrazovat zákonodárce, ale je vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu nebo v případě Ústavního soudu – ústavním zákonem a zákonem o Ústavním soudu. Stejně tak nesmí zasahovat do působnosti moci výkonné, například tím, že by soud převzal rozhodování, které jí přísluší, nebo ji svou činností nahrazovat. Samostatnost soudnictví znamená i nepřenositelnost funkcí soudu na jiné orgány, a to jak státní, tak nestátní.⁶

Vztahy mezi mocemi zákonodárnou a soudní jsou z pohledu vzájemných brzd a protivah charakterizovány především tím, že zákonodárná moc omezuje soudní moc stanovením jejích pravomocí, jakož i vydáváním zákonů, jimiž je soud vázán. Na druhé straně soudní moc působí vůči zákonodárné moci tím, že kontroluje stanoveným postupem ústavnost zákonů a konečně i tím, že při aplikaci práva – zákonů – podává jejich výklad, který sice není formálně závazný, ale přesto podstatně ovlivňuje právní praxi.⁷

Mezi mocí výkonnou a soudní jsou vztahy z hlediska brzd a protivah definovány tím, že výkonná moc zajišťuje státní správu soudů, působí při ustanovování soudců do jejich funkcí a může amnestií nebo milostí měnit účinky soudních rozhodnutí v trestních věcech. Moc soudní působí vůči moci výkonné především tím, že přezkoumává zákonnost rozhodnutí státní správy, rozhoduje o trestním i jiném postihu představitelů výkonné moci, kteří porušili své povinnosti a rozhoduje o náhradách škod způsobených nezákonným postupem či rozhodnutím.⁸

⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN isbn978-80-7380-044-4

⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN isbn978-80-7380-044-4

⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN isbn978-80-7380-044-4

⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN isbn978-80-7380-044-4

1.1 Historie soudního rozhodování

Soudnictví, to znamená rozhodování sporů o právo, patřilo odedávna mezi základní funkce státu. Je výsledkem historického vývoje, tvoří neodmyslitelnou část státního života, stejně jako celková podoba státu a práva. Vždy se přizpůsobuje podmínkám příslušného stupně vývoje lidské společnosti. Soudnictví v konkrétním typu státu představovalo zejména účinný nástroj ochrany zájmů dominantní vládnoucí skupiny, sloužilo k uspokojení jejích potřeb a chránilo dané společenské uspořádání.⁹

Lidstvo nežilo vždy ve státní společnosti, přesně naopak, velkou část existence trávalo v předstátním uskupení, prvotně v pospolné společnosti. V této době se nedá mluvit o šlechtě, šlo o jednotlivce, kteří se k takovému postavení dopracovali. Z nesrovnalostí a rozporů ve společnosti vznikaly spory. Nešlo jen o spory mezi jednotlivými členy rodu, na něž stačila autorita rodového stařešiny, ani spory mezi kmeny, jež se řešily jako mezi dvěma nepřátelskými mocnostmi – násilím. Byly tu hlubší rozpory mezi rody o majetek a jiná další práva, ale i uvnitř rodu mezi vyvinuvšími se antagonistickými vrstvami rodu a jejich zájmy. Na tyto vzniklé spory již nestačilo původní rodové zřízení, předpokládající jednotu mezi členy rodu a rodem. V návaznosti na vzniklé situace, řešení těchto sporů, bylo třeba vyšší autority – soudu.¹⁰

1.1.1 Počátky českého soudnictví

V počátcích vývojových etap českého státu byl nositelem nejvyšší soudní moci panovník. Rozhodování sporů se řídilo nadále převážně obyčejovým právem. Z této doby se také dochovaly nejstarší prameny práva jako byl například Zákon sudnyj ljudem. Soudnictví v raně feudálním státě navazovalo zřejmě na předchozí období Velké Moravy, ale zaznamenalo určité změny. Jisté soudní kompetence v majetkových a trestních sporech vykonával i dvorský sjezd, který plnil funkci poradního sboru panovníka. Obyčejové právo, které stále převládalo, se stávalo více propracované. Toto právo spočívalo svými kořeny ještě ve společnosti předstátní a leckteré jeho normy byly státní organizací prostě nepřijatelné. Feudální stát se rozpadal, proto docházelo k teritorizaci práva.

⁹ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

¹⁰ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6.

Vznikaly krajové obyčeje. Již byly zavedeny postupy, které se týkaly předvolání účastníků, líčení před soudem, provádění důkazů a vydávání rozsudků. Na dvorských sjezdech se vyhlášovala rozhodnutí a nařízení panovníka, která měla již obecnou závaznost, a vynucovalo se jejich dodržování. V tomto období výrazně převažovaly ordály jako důkazní prostředky.¹¹

Ve 13. století se z dvorských sjezdů vytvořily zemské sjezdy, královská rada a zemský soud. Zemský sjezd měl rozhodovací pravomoc a byl zákonodárným orgánem. Zemský soud rozhodoval spory mezi šlechtici a královská rada plnila funkci poradního orgánu. Původním řešením sporů byla převážně svémoc, postupně se začalo uplatňovat smluvní soudnictví. V raně feudálním českém státě, před vznikem krajské správy, působily také hradské soudy. Později v čele vzniklých krajů stáli poprávci – činili po právu. S diferenciací společnosti a posilujícími prvky stavovství ve společnosti došlo k postavovštění stávajících soudů a ke vzniku nových. Při vymezování jejich kompetencí sehrála svou roli zásada personality práva a věcné hledisko. Soudnictví bylo v této době vykonáváno více subjekty a podle různých právních řádů, nejdůležitějšími oblastmi byly zemské, dvorské, dále městské a církevní soudy, v neposlední řadě soudy patrimoniální. Nejdůležitějším soudem byl Zemský soud. Jeho kompetence procházely nejednoznačným vývojem a musel pravidelně osvědčovat svoji identitu.¹²

V době feudalismu ještě zdaleka nelze hovořit o diferenciaci soudnictví na jednotlivé druhy soudů, jak je známe dnes, která se projevuje především v rozdílné úpravě postupu soudu a ostatních orgánů. Soudní proces byl původně jednotný a měl rysy projednávání sporů mezi dvěma stranami bez ohledu na to, jakého práva se spor týkal. Z tohoto procesu s jednotnými pravidly se postupně v průběhu historického vývoje z různých důvodů vytvořily jednotlivé druhy soudnictví.¹³

¹¹ ADAMOVÁ, Karolina. *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*. Praha: LexisNexis CZ, 2005. ISBN isbn80-86920-07-0

¹² ADAMOVÁ, Karolina. *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*. Praha: LexisNexis CZ, 2005. ISBN isbn80-86920-07-0

¹³ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

1.1.2 Soudnictví v období husitské revoluce

Husitské hnutí za celou dobu své existence bylo reformačním a revolučním, náboženským a církevním českým hnutím zohledňujícím poslání a potřeby křesťanstva. Bylo zaměřeno proti mocenské instituci římskokatolické církve a jejímu nároku na ideologický monopol a jako takové předzvěst liberálně buržoazních revolucí.¹⁴

S mimořádnými výkony prvních myslitelů husitství úzce souvisí i další základní rys, který spojuje a zároveň naopak rozvádí toto hnutí s dosavadním myšlenkovým světem katolicismu. Jde o princip božího zákona, který je hlavním bodem jejího myšlení. Husovsko-viklefská predestinační teorie zakotvila monopolizaci a autoritativnost božího zákona a degradovala feudální instituce. Z tohoto však plynulo jediné, že každý úřad a každé právo na světě lze popřít, protože nikdo nemůže dokázat, že ho Bůh předurčil. V době husitství došlo k pozastavení činnosti centrálních soudů. Neboť došlo k rozdělení šlechty na dvě znepřátelené strany, nemohlo dojít k zasedání zemského soudu ani dalších šlechtických soudů. Došlo také k ohrožení pravomoci zemského soudu, protože česká města si nárokovala soudit spory, které dříve rozhodoval zemský soud. K řádným zasedáním zemského soudu došlo až po skončení domácích válek. Obecně se dá říci, že v daném období došlo na centrální úrovni k právní anarchii, protože nebyl nikdo, kdo by dohlížel na dodržování zemského míru, husitství například nepřežily krajské soudy v čele s poprávci.¹⁵

1.1.3 Soudnictví v období stavovského státu

V české společnosti se stavovské kultury začali prosazovat v průběhu 14. století. Stavy byly jednotlivé vrstvy společnosti, které se postupně více vydělily a navzájem k sobě uzavřely. Základními třemi vrstvami, které se vytvořily v závislosti na politické situaci v naší zemi, byly šlechtický, měšťanský a duchovní stav. Vzhledem k výsledku husitských válek duchovní stav v Čechách zanikl a vzrostl význam stavu městského.¹⁶ Česká společnost byla v 16. století rozdělena do klasických tříd evropského feudalismu. Mezi těmito jednotlivými

¹⁴ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

¹⁵ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

¹⁶ VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN isbn978-80-7380-257-8

třídami byly nekompromisní hranice, které našly své nesmlouvavé formulace v zákonech, privilegiích, ve zvyklostech i v obecném sociálním povědomí. Stavby v politickém životě nepostupovaly jednotně, zápasily o moc a pouze v případech, kdy mohlo být ohroženo jejich postavení, vzájemně spolupracovaly. Do popředí se tedy dostávají normy chránící feudální stát, právní řád a státní aparát, církev a náboženství a ve zvýšené míře byla poskytována ochrana feudálního vlastnictví a instituci poddanství. Mezi pravomocemi jednotlivých stavovských soudů se projevovaly značné nejasnosti, neustále se musely řešit, vždy na úkor některého ze stavů. Stát, respektive panovník, nemohl soudy kontrolovat prostřednictvím soudní soustavy podřízených soudů, protože soudy nebyly z velké části v hierarchickém postavení. Soudy se staly jednou hlavních politických opor jednotlivých stavů. Tento jev byl dán tím, že soudci i nadále, jak bylo zvykem v patrimoniální monarchii, byly sami tvůrci práva, nebyli pouze úředníci, kteří by právo pouze aplikovali. Proto byly soudy obsazovány osobami, které měli předpoklady vyplývající z politického vlivu, nikoliv předpoklady odborné.¹⁷

V období stavovské monarchie se, stejně jako v předchozích obdobích, užívaly všechny formy práva. Nadále se používal právní obyčej pro rozhodování sporů a dále soudní nálezy. Nejběžnější formou práva se v průběhu období stavovské monarchie stala usnesení zemských sněmů, která byla vydávána tiskem. Významným okamžikem bylo zavedení revize soudního procesu králem, kterou zavedlo Obnovené zřízení zemské v roce 1628. Tímto zemské soudnictví ztratilo svou svrchovanost.¹⁸

1.1.4 Soudnictví v období absolutistického státu

V 17. století v českých zemích zavládla absolutistická politická moc, která byla zcela v rukou feudálních složek. Porážkou v bitvě na Bílé hoře definitivně skončil svou existenci stavovský stát a v českých zemích došlo k nástupu absolutistického režimu. K nástupu zřízení v podobě absolutistického státu u nás nedošlo v důsledku přirozeného státně-politického vývoje, ale byl importován jako součást promyšleného vojenského, politického a hospodářského ovládnutí země. Došlo především ke změně postavení panovníka. V důsledku zrušení

¹⁷ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

¹⁸ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

náboženské svobody došlo k omezování příslušnosti církevních soudů, změnila se forma, ve které se nalézalo právo. Mizelo právo obyčejové a dále existovalo jen právo psané. S růstem centralistických snah rostla snaha o unifikaci práva. V absolutistickém období došlo v českých zemích k rozsáhlé kodifikaci všech právních oblastí. Soudní moc již nebyla rozdělena mezi krále a stavy, ale dostala se zcela do mocenského vlivu panovníka. Jedním z původních znaků absolutismu byl přechod k soudnictví byrokratickému, to znamená, že feudální soudci, kteří volně nalézali právo, byli nahrazeni soudci úředníky, kteří rozhodovali podle předpisů vyhlášených jménem panovníka. Nastala i změna váhy na fáze řízení, hlavní důraz se přesunul do přípravného řízení, ve kterém se soudní případ zpracoval v písemné podobě a soud poté rozhodl v neveřejném zasedání na základě písemného spisu bez přítomnosti stran. Systém tedy předurčil spojení soudce a psaného práva.

Na počátku 17. století ještě nelze mluvit o diferenciaci soudnictví na jednotlivé druhy, jak jsou známy dnes, která se projevuje především v procesní rovině, tedy v rozdílné úpravě postupů soudů a ostatních orgánů. Celý soudní proces byl původně jednotný a měl povahu projednání sporu mezi stranami bez ohledu na to, jakého práva se spor týkal. Z různých důvodů se v průběhu historického vývoje postupně z jednotného procesu vydělily jednotlivé druhy soudnictví, na původní, jednotná proces navazoval civilní proces, zejména pak sporné řízení. Oblast soukromého práva nebyla politickými změnami, vyplývajícími z nástupu absolutismu, dotčena v takové míře jako právo veřejné.

Organizace soudů, co se týče jejich složení a obsazení a vztahů k orgánům veřejné moci, se změnila tak, aby odpovídala především potřebám panovníka a upevnila jeho mocenskou pozici. Postupným překonáváním zažitých právních tradic vznikla jednotná, hierarchicky uspořádaná třístupňová soudní soustava.^{19,20}

1.1.5 Soudnictví v období rakouské monarchie

Soudní organizaci v době panovníka Josefa II. naplno zasáhla centralizace a byrokratizace mocenského aparátu monarchie. Vývoj organizace soudnictví v habsburské monarchii lze rozdělit do několika na sebe plynule navazujících

¹⁹ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

²⁰ ADAMOVÁ, Karolína. *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*. Praha: LexisNexis CZ, 2005. ISBN isbn80-86920-07-0

etap. V závislosti na organizaci soudů se vyvíjela i pravidla pro řízení před nimi, tzn. procesní předpisy.²¹

Nejvýznamnější změnou v počátcích tohoto období bylo oddělení správy a soudnictví na nejvyšší úrovni. Organizace soudnictví byla v jednotlivých provinciích, stejně jako u hmotného i procesního práva, rozdílná. Ani v tomto období nebyla homogenní, ačkoliv jí již nelze upřít jisté znaky jednotného uspořádání. V souladu s úsilím panovníka poskytnout všem poddaným stejné právo a garantovat stejné soudní řízení bylo nezbytné odstranit rozdíly v soudní organizaci. V červnu roku 1849 bylo vydáno císařské rozhodnutí, obsahující zásady nové soudní organizace. Soustava řádných soudů se skládala z okresních soudů, okresních soudů sborových, zemských soudů, Vrchního zemského soudu a Nejvyššího soudu. V další etapě vývoje došlo k zásahu do sotva vytvořené soustavy tím, že byly propojeny prvoinstanční soudní orgány s orgány politické správy. Dříve přísně definované oddělení soudnictví a správy tak doznalo vážných trhlin.

Po přijetí Prosinčové ústavy a dalších zákonů byly zrušeny bachovské kombinované orgány správy a soudnictví a opětovně obnoveny samostatné okresní soudy ve svých původních obvodech.

V tomto období se začaly vyvíjet i specializovaná odvětví soudnictví, stejně jako v jiných státech, se i na našem území začalo vyvíjet ústavní soudnictví v souladu s vývojem konstitucionalismu. Lze spatřovat i počátky soudnictví správního. V průběhu vývojových etap se zde podařilo vybudovat orgány kontroly dodržování zákonnosti při rozhodování orgánů státní správy a územní samosprávy.^{22,23}

1.1.6 Soudnictví v meziválečném Československu a v období nesvobody

Vytvoření samostatného Československého státu bylo logickým vyústěním revolučního národně osvobozeneckého boje a aktivace zahraničního odboje. Po převzetí moci Národním výborem bylo potřeba vyřešit národnostní problémy,

²¹ ADAMOVÁ, Karolina. *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*. Praha: LexisNexis CZ, 2005. ISBN isbn80-86920-07-0

²² SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

²³ PRINC, Michal. *Soudnictví v českých zemích v letech 1848-1938: (soudy, soudní osoby, dobové problémy)*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7478-797-3

zkonsolidovat ekonomiku a oživit veřejnou správu. Prozatímní, respektive definitivní Ústava z roku 1920, zajistila demokratický parlamentní systém.²⁴

Soudy působící v období první republiky lze rozdělit do několika skupin. Zaprvé je třeba se zmínit o tzv. veřejnoprávních soudech, kam řadíme zejména soudy správní. Z celé předpokládané soustavy správního soudnictví zůstal jen Nejvyšší správní soud. Prováděcím zákonem byl zřízen Ústavní soud, který kontroloval ústavnost zákonů. Ostatní soudy působící v první republice můžeme rozdělit do tří základních skupin, a to soudy rozhodčí, soudy specializované a trestní a civilní soudy řádné. Základem soudnictví byly soudy trestní a civilní řádné soudy. Jejich struktura byla, stejně jako v monarchii, čtyřstupňová.²⁵

V březnu roku 1939 vznikl Protektorát Čechy a Morava jako součást Třetí říše. Následoval likvidační proces všeho demokratického, co připomínalo předchozí vývoj. Soudní soustava v tomto směru patřila k prvořadým institucím, na které se nacisté soustředili. Neznamenalo to však výraznější pohyb ve směru jeho organizační struktury, změnil se jeho charakter, stala se jedním z hlavních nástrojů nacistické likvidační politiky vůči českému národu. Stejně jako v oblasti státní správy i v soudnictví v této době rozlišujeme tzv. soudnictví autonomní, které vycházelo z organizace soudů v předválečném Československu, a soudnictví říšskoněmecké, které bylo přeneseno z Říše. Ve výsledku nedošlo k výraznějším změnám, došlo pouze k některým změnám v obvodech soudů a k zastavení činnosti všech pracovních soudů.²⁶

1.1.7 Soudnictví v poválečném Československu

V době, kdy se v Evropě schylovalo ke konci světové války, v okamžiku, kdy se Praha připravovala na osvobození, se konala ustavující schůze České národní rady. Průběh urychlilo i Pražské povstání, které se konalo 5. května 1945. 9. května byla Praha definitivně osvobozena a válka v Československu skončila. Následujícímu období je někdy nazýváno tzv. třetí republika.

²⁴ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

²⁵ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

²⁶ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

Právní kontinuita s první republikou a zrušení všech právních předpisů vydaných po mnichovském diktátu bylo zajištěno dekretem prezidenta republiky č. 11/1944 Úř. Věstníku čs., o obnovení právního pořádku. Organizace soudnictví tedy došla výrazné kontinuity s prvorepublikovou soudní soustavou. Současně s dekretem o obnovení právního pořádku došlo k vydání dekretu o zatímní úpravě soudnictví v České a Moravskoslezské zemi, kterým bylo zlikvidováno německé soudnictví v občanskoprávních i v trestních věcech. V tomto období je potřeba zmínit vznik retribučního soudnictví – tedy mimořádných lidových soudů.²⁷

1.1.8 Soudnictví v době Československého socialistického státu

Převratem v únoru roku 1948 se otevřela cesta k nastolení totalitního politického systému, ve kterém rozhodující moc ve státě měla v rukou skupina vrcholných komunistických funkcionářů. Symbolem komunistického politického teroru se staly politické procesy. Tyto procesy v podstatě začaly už koncem roku 1948, kdy byli postaveni před soud představitelé odboje. Následovala řada dalších procesů. Komunistický režim však nepostihl jen nepřátele režimu, ale za pomoci sovětských poradců, začal být hledán i třídní nepřítel uvnitř strany.

Průlomovým předpisem po únorovém převratu v oblasti soudnictví se stal zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví. Tento předpis znamenal jednak likvidaci sto let vyvíjející se soudní organizace a přizpůsobení soudní organizace krajskému zřízení národních výborů. Navazujícími předpisy byla upravena územní organizace krajských a okresních soudů. Soudní řízení bylo upraveno justičními kodexy vydanými v rámci tzv. právníkové dvouletky. Změny v soudní organizaci zavedl zákon č. 64/1952 Sb., o soudech a prokuratuře, jímž byla jednotná soudní organizace dotvořena. Zahrnovala dosavadní soudnictví občanské a vojenské s jediným Nejvyšším soudem. Reorganizace byla součástí celého souboru opatření komunistického režimu, který měl vést k rozvinutí hospodářskoorganizační a kulturně výchovné funkce lidově demokratického státu. Zákon zavedl dva druhy soudů, a to obecné a zvláštní. Obecnými soudy byla lidové soudy, krajské soudy a rozhodčí soudy. Zvláštními pak byly soudy

²⁷ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

vojenské a rozhodčí. K dalším reformám soudnictví došlo na počátku šedesátých let.^{28,29}

1.1.9 Soudnictví po roce 1989

Listopadové události výrazně zasáhly i organizaci soudnictví. Právní předpisy upravující organizace justičních orgánů byly výrazně novelizovány. Mezi jednu z nejdůležitějších norem uskutečňující změny v soudnictví patřil nový zákon o soudech a soudcích vydaný v roce 1961, který umožňoval zajistit postavení soudců jako pevné součásti demokratického politického mechanismu. Nový systém si vynutil i řadu změn v dalších odvětvích, došlo například k privatizaci advokacie a poté i notářství. Zejména změna v notářství si vynutila i určité organizační změny v oboru soudnictví. V souvislosti se všemi těmito změnami došlo k mnoha změnám občanského soudního řádu a dále trestního řádu.³⁰

V roce 1993 došlo k novému státoprávnímu uspořádání, zanikla federace a vznikla Česká republika. V důsledku těchto událostí byly zrušeny všechny orgány na úrovni federace, v případě justice se to dotklo Nejvyššího soudu ČSFR.³¹

V současné době je soustava soudů tvořena Ústavním soudem a obecnými soudy. Obecnými soudy se rozumí organizační uspořádání soudnictví, jeho struktura, stupně a základní vztahy mezi soudy jako jejími články. Soustavu obecných soudů tvoří nejvyšší soudy, a to Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní soudy, krajské a okresní soudy.³²

1.2 Soudní řízení

Soudní řízení neboli proces se vede za účelem dosažení určitého cíle. V právním slova smyslu rozlišujeme dvě pojetí procesu. V širším slova smyslu představuje řadu úkonů, které musí být vykonány za účelem dosažení daného cíle.

²⁸ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

²⁹ PLUNDR Otakar, HLAVSA Petr, *Organizace justice a prokuratury, 5. podstatně přepracované a doplněné vydání*. Panorama Praha, 1987.

³⁰ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

³¹ SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

³² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN isbn978-80-7380-044-4.

V užším slova smyslu tím rozumíme souhrn právních úkonů, prostřednictvím kterých může být věc na pořadu práva, řešena před obecnými soudy či jinými státními orgány za účelem jejího projednání a rozhodnutí.

Nepochybně mezi jeden z druhů procesu řadíme civilní proces. Jednotlivé druhy řízení před soudem se vyvinuly z původně jednotného soudního řízení. Toto řízení mělo povahu řešení sporu o právo.³³

Pojem civilního řízení je neúplně obsažen v § 1 občanského soudního řádu, který říká, že „*Občanský soudní řád upravuje postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana soukromých práv a oprávněných zájmů účastníků, jakož i výchova k dodržování smluv a zákonů, k čestnému plnění povinností a k úctě k právům jiných osob.*“³⁴ Vzhledem k uvedenému můžeme civilní proces označit za soubor právních vztahů vznikajících mezi soudem, účastníky, popřípadě dalšími osobami zúčastněnými na řízení. Tyto vztahy mezi subjekty vznikají na základě norem civilního práva procesního. Účelem tohoto práva je zabezpečení ochrany práv účastníků řízení vyplývajících z hmotného práva. Procesní právo je nástrojem, který je použit k dosažení cíle, nikoliv cílem samotným.

Civilní řízení, řízení civilního sporu je přísně řízeno pravidly a zásadami, z nichž hraje roli zejména zásada procesní rovnosti, kdy neposkytnutí možnosti některému účastníkovi vyjádřit se k tvrzením protistrany a navrhnout důkazy k prokázání skutečností ve svůj prospěch, je porušením tohoto principu.³⁵ Jedná se o právo a zároveň povinnost tvrdit a prokazovat skutečnosti podstatné pro rozhodnutí ve věci samé. Právo může být omezeno pouze rozumnými podmínkami, například tím, že je účastník pozbyl práva k určitému okamžiku řízení. Na porušení tohoto principu před soudem odkazuje i judikatura Nejvyššího soudu České republiky, a to rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 26. května 2010, spis. zn. 23 Cdo 3749/2008, jímž byly napadené rozsudky prvního a druhého

³³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN isbn978-80-7380-714-6

³⁴ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

³⁵ *Občanský soudní řád: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice komentované zákony. ISBN isbn978-80-7400-506-0

stupně zrušeny z důvodu neprovedení důkazu navrhovaného jednou ze stran sporu.³⁶

Jednotlivé zásady či principy jsou zakotveny v celé řadě pramenů. Hierarchicky nejvýznamnějším pramenem je Ústava, kde má základ například zásada nezávislost a nestrannosti soudců. Institucionální nezávislost je ústavně garantována, a to především přísným oddělením, organizačním i kompetenčním, od ostatních státních orgánů. S tímto lze spojovat princip zákonného soudu a zákonného soudce, jenž má různé stránky. Především je to složení soudu pro určitý případ i pravidla výběru soudce nesmí být libovolná, musí mít zákonná pravidla. V neposlední řadě je nutné zmínit zásadu předvídatelnosti, tzn. předvídatelnost soudního rozhodování, která souvisí se soudcovským dotvářením práva. Právo na obdobné rozhodnutí ve věci jako v jiném právním případě, jenž je shodný v podstatných bodech, částečně formuje § 6 občanského soudního řádu, který říká, že³⁷ „v řízení postupuje soud předvídatelně a v součinnosti s účastníky řízení tak, aby ochrana práv byla rychlá a účinná a aby skutečnosti, které jsou mezi účastníky sporné, byly podle míry jejich účasti spolehlivě zjištěny. Ustanovení tohoto zákona musí být vykládána a používána tak, aby nedocházelo k jejich zneužívání.“³⁸ Princip předvídatelnosti soudního rozhodování v zásadě není principem, který by měl hodnotu sám o sobě. Je jedním z možných mechanismů, které mají zaručit procesní hodnotu, dosažení spravedlivého meritorního rozhodnutí, které vychází ze skutečně zjištěného nebo nezpochybněné mimoprocesní reality. Soud v rámci řízení nerozhoduje jen ve věci samé, ale koná a rozhoduje i o procesních otázkách. Jejich posouzení nemá vliv na přímý vztah k rozhodnutí ve věci samé, ale podstatným způsobem zasahují do procesních práv a povinností stran, což může mít za následek i reálný neúspěch ve věci. Proto je na místě říci, že soud má povinnost postupovat předvídatelně i při posuzování zásadních procesních otázek, aniž by mu to zákon doslovně ukládal.³⁹

³⁶ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.5.2010, sp. zn. 23 Cdo 3749/2008, ECLI:CZ:NS:2010:23.CDO.3749.2008.1

³⁷ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

³⁸ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

³⁹ *Občanský soudní řád: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice komentované zákony. ISBN isbn978-80-7400-506-0

V úvodních ustanoveních občanského soudního řádu lze vyvodit i další zásady, a to zásadu dispoziční, zásadu hospodárnosti, ústnosti, veřejnosti a dále právo na odvolací přezkum.⁴⁰

Se zásadami řízení úzce souvisí pojem procesní spravedlnosti. Tento pojem je v občanském soudním řádu rozveden v konkrétních ustanoveních. V první řadě je postaven na spravedlnosti formální – tedy na pravidlu, že účastníci mají za stejných podmínek stejná práva a povinnosti, bez ohledu na jejich vlastnosti a specifické okolnosti případu. Procesní spravedlnost ve formálním slova smyslu je v zákonem stanových případech mnohdy modifikována.⁴¹

Civilní proces není jednotný, s ohledem na dílčí cíle právem předepsaných postupů soudů, jiných orgánů s právem rozhodovat a účastníků řízení, můžeme v jeho rámci vymezovat jednotlivé druhy. Za základní členění civilního procesu lze považovat rozdělení civilního procesu dle rozhodovacího subjektu na civilní proces, který je pouze soudním řízením a civilní proces, který v sobě zahrnuje i řízení, v němž je nadán pravomocí rozhodovat i jiný orgán než soudní. Do posledně jmenované kategorie spadá především rozhodčí řízení. Dále lze civilní proces rozdělit dle konkrétního účelu, který řízení sleduje. V řízení, kde je poskytována ochrana ohroženému nebo porušenému subjektivnímu právu, které plyne ze soukromoprávních norem, může civilní proces realizovat ochranu, jež má svou povahou dočasný charakter a poměry upravuje pouze zatímně. Těmto řízením se nazývá zajišťovací. Práva a povinnosti účastníků jsou pak dále postavena najisto až v rámci řízení, v němž je soudem nebo jiným orgánem určeno, co je po právu, co právu odpovídá, nebo rozhodnuto, jaká práva a povinnosti mají do budoucna být. Tento druh civilního procesu je nazýván jako řízení nalézací. Soudem je tedy v rámci tohoto řízení právo deklarováno nebo konstituováno, avšak je možné, že i přesto se strany rozhodnutím nebudou řídit. Proto další fází, druhem civilního procesu je řízení vykonávací, exekuční, ve kterém je právo vynucováno.⁴²

⁴⁰ *Občanský soudní řád: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice komentované zákony. ISBN isbn978-80-7400-506-0

⁴¹ *Občanský soudní řád: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice komentované zákony. ISBN isbn978-80-7400-506-0

⁴² SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

Nejvýznamnějším z výše uvedených druhů civilního procesu je řízení nalézací, jež můžeme dále dělit na řízení sporné a nesporné. Cílem sporného řízení je vyřešení sporu mezi stranami. Spornosti v řízení je zpravidla dána konfliktem, ale toto není podmínkou. Přesto, že jde o spor, sporné řízení lze vyřešit smírem obou stran řízení. Pro sporné řízení je typické zahájení na návrh, tedy projev dispoziční zásady. Tento návrh se nazývá žalobou. Platí zde odpovědnost stran, tedy žalobce a žalovaného, za to, co je v řízení tvrzeno, prokazováno. Strany jsou nositeli důkazní povinnosti, ale i důkazního břemene. Tyto skutečnosti se projednávají na základě zásady projednávací. Oproti tomu nesporné řízení směřuje k úpravě právních poměrů do budoucna. Primárním účelem tedy není řešení konfliktu, ale uspořádání právních poměrů subjektu tak, aby výsledek odpovídal relevantní právní normě. Nesporná řízení je možné zahájit i bez návrhu, tedy projevuje se zde zásada oficiality. V tomto případě je soudní orgán odpovědný za zjištění skutkového stavu, účastníci nenesou důkazní břemeno. Uplatňuje se zde zásada vyšetřovací.⁴³

V této fázi procesu, v tomto řízení se zjišťuje, zda existuje nebo neexistuje soukromoprávní nárok tvrzený v řízení. V tomto řízení soud plní dvojí úlohu, a to orgánu, který zjišťuje skutkový stav sporu či jiné právní věci a poté musí tento skutkový stav zařadit pod konkrétní hmotněprávní normu. V praxi fáze zjišťování představuje, provedená na základě dokazování a hodnocení důkazů, větší komplikace než samotná aplikace právní normy.⁴⁴

Výsledkem nalézacího řízení je vydání autoritativního rozhodnutí, které lze zpravidla vykonat prostřednictvím vykonávacího, tzn. exekučního řízení. Vlastní výkon práva, ve smyslu jeho realizace, není účelem nalézacího řízení, proto je nutné tyto dvě fáze od sebe procesně oddělit stanovením toho, co je právem, od jeho přímého výkonu či donucení splnění.⁴⁵

⁴³ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

⁴⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN isbn978-80-7380-714-6

⁴⁵ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

1.3 Soudní rozhodnutí

Zákonné, závazné a vykonatelné rozhodnutí je procesním institutem, kterým se naplňuje základní účel civilního procesu, a to ochranu soukromých práv a oprávněných zájmů účastníků řízení před soudem. Ve své podstatě je rozhodnutí jedním z procesních úkonů soudu. Mezi jinými procesními úkony soudu má rozhodnutí zvláštní postavení. Jeho zvláštní postavení je dáno jeho povahou, lze jej definovat jako výrok soudu, který má závazné právní důsledky, stanovené objektivním právem. K charakteristickým znakům soudního rozhodnutí tedy patří jeho autoritativnost a jeho závazná povaha. Jde o jeden z druhů procesního úkonu, kterým soud autoritativně ovlivňuje řízení a určuje jeho výsledek. Autoritativnost rozhodnutí plyne již z pozice soudu v rámci procesního právního vztahu. V tomto vztahu jde o to, že je nezúčastněným třetím subjektem, který řeší konflikt. Rozhodnutí soudu jako procesní úkon mohou činit různé osoby jednající „jménem soudu“. Tyto osoby stanoví konkrétní právní úprava. Mluvíme především o úpravě, která stanoví, která rozhodnutí vydává senát a která vydává samosoudce. Jiné soudní osoby mohou vydávat jen taková rozhodnutí, k nimž je zákon výslovně opravňuje.^{46,47}

Jako další jiný procesní úkon je rozhodnutí projevem vůle, a to projevem vůle soudu jako procesního subjektu. Tento projev vůle soudu, který má povahu soudního rozhodnutí, definuje zákon na to, aby byl učiněn v předepsané formě a měl stanovené náležitosti. Stanovená forma soudního rozhodnutí není nepodstatnou záležitostí, ale souvisí s podstatou rozhodnutí. Nedodržení formy lze sice někdy sanovat opravnými prostředky nebo jinými způsoby, ale zásadní pochybení mají za následek, že se v konečném důsledku nejedná o soudní rozhodnutí.^{48,49}

⁴⁶ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN isbn978-80-7201-940-3

⁴⁷ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

⁴⁸ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN isbn978-80-7201-940-3

⁴⁹ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

1.3.1 Vznik rozhodnutí

Z výše uvedeného vyplývá, že soudní rozhodnutí je významným procesním úkonem, pro jehož tvorbu nebo případnou změnu a stanovení časového okamžiku jeho závaznosti stanovil zákon přesná pravidla, tzn. že tvorba soudního rozhodnutí přísluší senátu nebo jedinému soudci (samosoudci). Samosoudec rozhoduje, kdy a jakým způsobem bude rozhodnutí dotvářeno, kdy je věc zralá k tomu, aby o ní bylo vyneseno konečné stanovisko. Pakliže o věci rozhoduje senát, řídí se procesními pravidly zakotvenými v občanském soudním řádu. Při poradě o hlasování senátu o věci nesmí být přítomen, mimo zapisovatele, nikdo další. Tímto je zabráněno ovlivňování soudu dalšími osobami. K přijetí daného rozhodnutí je potřeba většina hlasů, přičemž hlasovat jsou povinni všichni členové senátu. Hlasování řídí předseda senátu tak, aby přisedící hlasovali před soudci, mladší před staršími soudci a jako poslední předseda senátu. Výsledek hlasování je zaznamenán do protokolu, který je tajný a podepisují jej všichni členové senátu a zapisovatel. Protokol je dále přístupný k nahlížení pouze soudu vyššího stupně rozhodujícího o opravném prostředku.⁵⁰

Soud je vyhlášeným rozhodnutím vázán, a to zejména rozsudkem. Tato skutečnost přispívá k naplnění požadavku právní jistoty, která by nedůvodnými změnami vyhlášených rozhodnutí byla narušena. Zákon v této situaci činí výjimky v odůvodněných případech, kdy by trvání na uvedeném principu bylo v zásadě neúčelné nebo dokonce neudržitelné.⁵¹

1.3.2 Obsah, druhy a forma soudního rozhodnutí

Nezbytným obsahem rozhodnutí a základní součástí každého rozhodnutí je jeho výrok. Tato část je vždy řešením určité právní situace. Výrok rozhodnutí se může týkat velkého okruhu záležitostí. Skutečnost, že rozhodnutí je procesním úkonem, dává možnost, aby bylo použito různými způsoby. K jednomu z nejdůležitějších druhů rozhodnutí patří rozhodnutí, jimiž je řešen právní konflikt, který je předmětem řízení, toto rozhodnutí označujeme jako rozhodnutí meritorní (rozhodnutí ve věci samé). Kromě rozhodnutí ve věci samé ale vydává

⁵⁰ STAVINHOVÁ, Jaruška a Petr HLAVSA. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN isbn80-7239-155-0

⁵¹ STAVINHOVÁ, Jaruška a Petr HLAVSA. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN isbn80-7239-155-0

soud v průběhu řízení celou řadu dalších rozhodnutí, která sledují různé cíle a účely. Znakem těchto rozhodnutí je, že přímo nezasahují do řešení merita, ale spíše řeší určité procesní situace. Pro tato rozhodnutí se používá označení rozhodnutí procesní. Není to zcela přiléhavá charakteristika vzhledem ke skutečnosti, že v podstatě každé rozhodnutí má procesní povahu. Opodstatnění v tomto označení spočívá v odlišení těchto rozhodnutí od rozhodnutí meritorních. K uvedeným rozhodnutím patří například rozhodnutí řešící některé dílčí otázky, rozhodnutí upravující průběh řízení, rozhodnutí o procesních návrzích účastníků nebo rozhodnutí, kterými řízení končí jinak než rozhodnutím ve věci samé, tzn. např. zastavením řízení. Meritorní a procesní rozhodnutí soudu je základním členěním podle obsahu jejich výroku. Samotný výrok rozhodnutí ale však není jedinou obsahovou náležitostí rozhodnutí. Dalšími obsahovými náležitostmi rozhodnutí patří formální náležitosti, ke kterým se řadí například označení věci, soudce nebo datum vydání rozhodnutí, dále odůvodnění a poučení o opravném prostředku. Těmto obsahovým náležitostem není přikládán stejný význam jako výroku, který nesmí v rozhodnutí nikdy chybět.⁵²

Bez ohledu na typ obsahuje každé rozhodnutí dvě stránky, a to skutkové zjištění a právní posouzení. Skutkové zjištění formuje předpoklad, za něhož může být určité rozhodnutí vydáno a dotváří jeho východisko. Právní posouzení je tedy závěr, který soud vyvodil ze skutkového zjištění. Vztah mezi východiskem a závěrem se může z hlediska své obtížnosti lišit podle jednotlivých typů rozhodnutí, ale u každého z nich bude vždy existovat. Skutkové zjištění je výsledkem poznatků soudu a poznatků dovozených na základě dokazování. Je základem, který umožňuje, aby bylo rozhodnutí vydáno, neboť jim je charakterizována určitá konkrétní procesní situace, na niž rozhodnutí reaguje. Skutková zjištění mohou být velmi složitá, pro rozhodnutí, které upravuje vedení řízení stačí často přímé poznatky soudu, avšak pro rozhodnutí meritorní budou shrnovat všechny poznatky, jež soud učinil o předmětu řízení během celého průběhu řízení. Bez ohledu na to, zda je nebo není vyjádřeno v odůvodnění, nesmí skutkové zjištění chybět v žádném rozhodnutí.⁵³

⁵² WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN isbn978-80-7201-940-3

⁵³ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN isbn978-80-7201-940-3

V průběhu soudního řízení je úsilí soudu zaměřeno k vydání rozhodnutí ve věci samé, ale soud se během něj musí vypořádat s řadou otázek procesního charakteru. Řešení těchto situací nemá charakter meritorního rozhodnutí, ale soud o něm přesto musí rozhodnout jinou formou. Tato rozhodnutí přispívají ke spravedlivému řešení věci a zajišťují úspěšný průběh řízení.⁵⁴

Součástí obsahu každého rozhodnutí soudu je právní posouzení. Nejobecněji to znamená vyvození právních důsledků ze skutkového zjištění. V rozhodnutí ve věci samé musí právní posouzení zahrnovat řešení všech právně relevantních atributů právního konfliktu, který je předmětem daného sporu. Oproti meritornímu rozhodnutí u rozhodnutí, která reagují na procedurální návrh účastníka, bude u právního posouzení důležité jen to, zda je přípustný a účelný.⁵⁵

Definovat rozdíl mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením není v právní praxi vždy jednoduché. Potíž v rozlišení je způsobena tím, že hranice mezi nimi nejsou vždy ostré, a tím, že obě tyto obsahové složky rozhodnutí se navzájem ovlivňují. Vztah mezi nimi lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní situaci nebo případ.⁵⁶

Můžeme tedy říci, že z hlediska obsahu výroku rozhodnutí je základním dělením na rozhodnutí meritorní a procesní, z nichž rozhodnutí meritorní mají zásadní význam, protože představují řešení konfliktu v hmotněprávních vztazích, jenž je předmětem řízení. Meritorní rozhodnutí zasahuje do oblasti hmotněprávních vztahů, jež závazně deklaruje nebo nově vytváří. Pro posouzení, zda jde o meritorní rozhodnutí, je obsah výroku, proto meritorní rozhodnutí nemůžeme ztotožnit s formou rozsudku, i přesto, že ve většině případů je tato forma rozhodnutí vyhrazena právě pro rozhodnutí ve věci samé.⁵⁷

Různost případů, jež soud projednává, odpovídá i mnohostrannosti soudních rozhodnutí. Je celá řada hledisek, dle kterých soudní teorie a praxe rozlišuje soudní rozhodnutí. Za další z hledisek, kromě výše uvedeného dělení dle

⁵⁴ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN isbn978-80-7201-940-3

⁵⁵ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN isbn978-80-7201-940-3

⁵⁶ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN isbn978-80-7201-940-3

⁵⁷ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

obsahu výroku, lze považovat i dělení podle právních účinků.⁵⁸ Rozlišování z tohoto hlediska na konstitutivní a deklaratorní rozhodnutí spočívá v tom, zda jde o rozhodnutí, která vytvářejí nový právní stav nebo rozhodnutí, pro které je definující stav předprocesní, jenž pouze zjišťuje bez toho, aby stav jakkoli měnily. To znamená, že toto dělení je vlastně rozlišováním z hlediska, jak soudní rozhodnutí působí na hmotněprávní vztahy. Zasahuje-li do nich, jde o rozhodnutí konstitutivní, pokud nikoliv jde o rozhodnutí deklaratorní. Lze tedy říci, že konstitutivní rozhodnutí je z hlediska hmotného práva právní skutečnost, se kterou je spojen vznik, změna nebo zánik hmotněprávního vztah. Deklaratorní rozhodnutí touto skutečností není. S tím souvisí i podstatná rozdílnost mezi těmito dvěma druhy rozhodnutí. Deklaratorní rozhodnutí je výsledkem toho, že se účastník řízení s úspěchem dovolal práva na soudní ochranu svého porušeného nebo ohroženého práva. Na druhou stranu konstitutivní rozhodnutí může být vydáno pouze tehdy, když předpisy hmotného práva jeho vydání vyžadují, mají-li nastat určité právní účinky.⁵⁹

Důležitosti a významu meritorních otázek je zákonem zdůrazněna forma, jakou mohou být tato rozhodnutí vydána. V řízení vedeném dle občanského soudního řádu, rozhoduje soud ve věci samé v zásadě rozsudkem, s výjimkou věcí výslovně stanovených zákonem. O jiných otázkách, zejména procesního charakteru, vydává soud usnesení. Řízení před soudem v civilních věcech může skončit i jiným způsobem než vydáním rozhodnutí týkajícího se přímo vzneseného nároku, zejména může být ukončeno uzavřením smíru mezi účastníky řízení nebo zastavením řízení. Soud tento smír soud schválí, není-li v rozporu s právními předpisy. Soudem schválený smír je vyhlášen ve formě usnesení, má účinky pravomocného rozsudku. Smír účastníků je tedy určitým způsobem řešením ve věci samé.

K nevydání meritorního rozhodnutí dochází také v případech, kdy je řízení zastaveno, a to zejména proto, že tomu brání nedostatky podmínky, za nichž

⁵⁸ STAVINHOVÁ, Jaruška a Petr HLAVSA. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN isbn80-210-3271-5

⁵⁹ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

zákon poskytuje ochranu nebo proto, že došlo ke zpětvzetí návrhu – tedy, že účastníci ztratili zájem na vyřešení sporných otázek před soudem.⁶⁰

Právo civilního procesu rozlišuje formy rozhodnutí podle vnějších znaků. Jednotlivé formy mají procesní právem dané náležitosti, jež musejí odpovídat požadavku zákonnosti, aby v důsledku nesplnění těchto požadavků, nebylo rozhodnutí vadným procesním úkonem. Formu nelze přiřadit automaticky k jednotlivému druhu rozhodnutí, protože forma jen označuje souhrn vnějších znaků, avšak ty mohou obsahovat jak rozhodnutí meritorní, tak procesní. Zákon definuje, jakou formou soud rozhoduje v dané otázce.⁶¹

Z hlediska formy rozeznává civilní proces rozsudek, usnesení a dále platební rozkaz. Pod pojem platební rozkaz můžeme dále podřadit různé varianty tohoto rozhodnutí jako je směnečný platební rozkaz, elektronický platební rozkaz atd.⁶²

Rozsudek

Jestliže jsou splněny všechny podmínky řízení, objasněny procesní otázky, dokončeno dokazování, tak je věc zralá na to, aby o ní bylo rozhodnuto. Rozsudkem soud rozhoduje v meritorních otázkách, tedy ve věci samé, a to v případě řízení vedeného dle občanského soudního řádu. Příslušný soud vydává rozhodnutí po projednání skutkových tvrzení stran řízení, po provedeném dokazování a podřazení skutkových zjištění pod příslušnou hmotněprávní normu. V současné době zákon nezná případy, kdy by soud vydával rozsudek, jenž by byl co do druhu procesním rozhodnutím. Má-li soud rozhodovat ve věci samé ve formě usnesení, musí tak být zákonem výslovně stanoveno.⁶³

Rozsudek je rozhodnutí, které se zásadně vydává jako výsledek jednání, v rámci, kterého proběhlo projednávání věci samé. Zákon stanoví výjimky,

⁶⁰ STAVINHOVÁ, Jaruška a Petr HLAVSA. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN isbn80-7239-155-0

⁶¹ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

⁶² SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

⁶³ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

ve kterých není třeba nařizovat jednání (typickým příkladem je vydání rozsudku pro uznání). Vyhlášení rozsudku je vždy veřejné.⁶⁴

Rozsudek, jako formu rozhodnutí, lze též dělit z hlediska jeho obsahu. Pohlédneme-li na rozsudek z hlediska předcházejícího řízení a jeho zvláštností, je možné rozlišovat rozsudek pro uznání a rozsudek pro zmeškání. Dále se podle obsahu striktně člení na rozsudky na plnění, na určení a právotvorné. Toto dělení je v zásadě podkladem pro otázku vykonatelnosti. Dalším hlediskem pro dělení rozsudků je konečné vyřízení věci. V tomto případě mluvíme o rozsudku mezitímním a konečném. V neposlední řadě z hlediska vyčerpání předmětu řízení lze dělit rozsudky na částečné a o celé věci, případně doplňujícím.⁶⁵

Obsah výroku rozsudku je ve sporném řízení vždy dán žalobou nebo v nesporném řízení návrhem či usnesením zahajujícím řízení. Soud je vázán návrhy účastníků, nesmí překročit meze návrhu a přisoudit více či dokonce něco jiného.⁶⁶ Toto pravidlo je výslovně zakotveno v § 153, který říká, že:

(1) Soud rozhoduje na základě zjištěného skutkového stavu věci.

(2) Soud může překročit návrhy účastníků a přisoudit něco jiného nebo více, než čeho se domáhají, jen tehdy, jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky.⁶⁷

Z tohoto pravidla daného pro sporná řízení se vyskytují výjimky, které reagují na situaci, ve které se nepodařilo skutkový stav zjistit, významné skutečnosti jsou dostatečně osvědčeny nebo ukládají soudu, aby skutkový stav nezjišťoval, nýbrž rozhodl na jiném podkladě. Není-li zcela jasno o skutkovém stavu, tak na základě pravidel o důkazním břemenu, rozhodne soud. Tradičně je soudy aplikována teorie analýzy norem, která zmiňuje výše uvedené pravidlo říkající, že každá ze stran ve sporném řízení je povinna tvrdit a dokázat skutečnosti, na kterých zakládá svůj tvrzený právní nárok. Strana zatížená důkazním břemenem pak neprohrává z důvodu, že by v řízení byl skutkový stav

⁶⁴ SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN isbn978-80-7400-673-9

⁶⁵ SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN isbn978-80-7400-673-9

⁶⁶ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

⁶⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

zjištěn v její neprospěch, nýbrž proto, že pro rozhodnutí nebylo možné potřebná zjištění učinit. V opačném případě, v nesporném řízení, je soud povinen dosáhnout skutkového základu,⁶⁸

Rozsudek je vždy vyhlášen veřejně, jménem republiky. Písemné vyhotovení rozsudku musí obsahovat úvodní část, ve které je označen příslušný soud, nacionále soudců, přisedících, označení účastníci řízení a popřípadě jejich zástupci. Nejdůležitější obsahovou náležitostí je výrok rozsudku, kde soud stručně, přesně a jasně určitou formulací vyjádří názor na konečné řešení merita. V rámci výroku soud obvykle také uvede své rozhodnutí o náhradě nákladů řízení. Jsou-li ukládány povinnost, je určena lhůta k jejich plnění. Významnou roli v obsahu rozsudku hraje také odůvodnění. Je zde uveden podstatný obsah přednesů a vyloženo, které skutečnosti soud považuje za prokázané a které nikoliv, o jaké důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil. Dále je nutné uvést, proč neprovedl i další důkazy a zařadí prokázaný skutkový stav dle příslušných ustanovení, která užil.⁶⁹ Odůvodnění musí obsahovat strukturovaný a logický závěr soudu o skutkovém stavu a právním posouzení věci. Odůvodnění obsažené v písemném vyhotovení rozsudku musí být zcela totožné a v souladu s odůvodněním vyhlášeným odůvodněním, které soud přednesl při vyhlášení. Rozhodnutí o nákladech řízení je v odůvodnění vždy zařazeno na závěr. Je nutné uvést skutečnosti, proč a v jaké výši přiznal účastníkům právo na náhradu nákladů řízení.⁷⁰ Rozsudek je závazný pro účastníky sporu, ale přesvědčivý má být nejen pro ně, nýbrž i pro všechny osoby, které s ním mohou přijít do kontaktu. Pro tyto případy musí soudce dbát na náležité vypracování odůvodnění a zároveň se zabývat i příčinami sporu. Důležitý institut v obsahu rozsudku je poučení účastníků o opravném prostředku.⁷¹ Poučení je umístěno poté, co soud ukončí odůvodnění. Obsahuje informaci, zda je přípustný opravný prostředek. Soud prvního stupně není oprávněno poučovat o možnosti podání dovolání a žaloby na zmatečnost nebo obnovu řízení. Kromě možného druhu opravného prostředku

⁶⁸ DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7357-460-4

⁶⁹ STAVINHOVÁ, Jaruška. *Občanské právo procesní: řízení nalézací*. Brno: Iuridica Brunensia, 1996. Učebnice (Iuridica Brunensia). ISBN isbn80-85964-25-2

⁷⁰ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

⁷¹ STAVINHOVÁ, Jaruška. *Občanské právo procesní: řízení nalézací*. Brno: Iuridica Brunensia, 1996. Učebnice (Iuridica Brunensia). ISBN isbn80-85964-25-2

soud uvede i lhůtu a místo k jeho podání. Obsahem může být i poučení o tom, že rozhodnutí je podkladem pro vedení výkonu rozhodnutí, nebude-li splněno dobrovolně.⁷²

Rozsudek se vždy doručuje účastníkům řízení do vlastních rukou.⁷³

Usnesení

Ve sporném řízení, které je upraveno v občanském soudním řádu, je dáno, že usnesení je vždy procesním rozhodnutím. Pro řízení upravená v zákoně o zvláštních řízeních soudních platí, že soud rozhoduje usnesením jak v meritu, není-li ovšem výslovně stanoveno ve zvláštní části, že rozhoduje rozsudkem, tak procesně. Občanský soudní řád obsahuje demonstrativní výčet procesních rozhodnutí, jenž mají formu usnesení. Jsou to rozhodnutí, která se týkají vedení řízení.⁷⁴ Pro různá usnesení jsou dány odlišné požadavky na jejich vyhlášení, doručení nebo odůvodnění. Odlišná je i vázanost soudu usnesením.⁷⁵

Pokud je v rámci civilního procesu třeba o určité otázce autoritativně rozhodnout, ačkoliv není stanovena forma rozhodnutí, rozhoduje soud usnesením. Pokud se objeví procesní úkon soudu, který by z obsahového hlediska byl rozhodnutím, avšak nejasné formy, je možné jej mít za usnesení a současně uplatnit ustanovení je upravující, zejména pak s ohledem na opravné prostředky. Rozhodnutí soudu neztrácí povahu usnesení ani v případě, že je přiřčeno k rozhodnutí o věci samé, jemuž je stanovena forma rozsudku.⁷⁶

Pro usnesení jako formu rozhodnutí nestanovuje zákon tak slavnostní formu jako pro rozsudek. Je-li usnesení vyhlášováno, vyhlásí jej předseda senátu přítomným účastníkům. V písemné podobě se uvede, který soud jej vydal, označí se účastníci řízení, věcí, uvede se výrok, odůvodnění a poučení o odvolání, je-li

⁷² SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

⁷³ STAVINHOVÁ, Jaruška. *Občanské právo procesní: řízení nalézací*. Brno: Iuridica Brunensia, 1996. Učebnice (Iuridica Brunensia). ISBN isbn80-85964-25-2

⁷⁴ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

⁷⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN isbn978-80-7380-714-6

⁷⁶ SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN isbn978-80-7400-673-9

proti danému usnesení přípustné, a den a místo vydání. Vyhovuje-li se usnesením návrhu, nemusí obsahovat odůvodnění.

Usnesení doručí soud účastníkům řízení pouze tehdy, je-li proti danému usnesení přípustné odvolání, dovolání nebo je to ve prospěch vedeného řízení či se účastníkovi ukládá povinnost.⁷⁷ Doručuje-li se, je zde odlišnost od doručení rozsudku, který je doručován do vlastních rukou. U rozhodnutí ve formě usnesení je doručení do vlastních rukou vyžadováno pouze tehdy, když je to zákonem stanoveno.⁷⁸

Platební rozkaz

Platebním rozkazem rozhoduje soud meritorně v zákonem definovaných případech ve zkráceném řízení. Oproti rozsudku nepředchází vydání platebního rozkazu projednání skutkového stavu a provádění důkazních prostředků obou stran sporu, protože zákon stanoví, že je vycházeno jen z obsažených tvrzení v žalobě, respektive návrhu na vydání platebního rozkazu. Pokud nárok vznesený v žalobě vyplývá z jejího obsahu, soud může vydat platební rozkaz. Dle druhu zkráceného řízení se dále rozlišuje platební rozkaz na směnečný a šekový platební rozkaz, elektronický platební rozkaz nebo evropský platební rozkaz.⁷⁹

Účelem této formy rozhodnutí je umožnit žalobci, aby rychle a s nejmenšími možnými náklady dosáhl exekučního titulu k vydobytí své peněžité pohledávky. Rovněž se zde promítá základní pravidlo civilního procesu, a to systém dvou stran ve sporném postavení. Každá ze stran svou procesní činností hodlá docílit vítězství sporu. Na tomto principu je postaven i institut platebního rozkazu. Soud vydá platební rozkaz bez slyšení žalovaného, ten však má možnost podrobit se uložené povinnosti nebo podat proti platebnímu rozkazu opravný prostředek, v tomto případě odpor. Podání řádně a včas podaného odporu má za následek zrušení platebního rozkazu v plném rozsahu. Nepodá-li žalovaný proti platebnímu rozkazu odpor, je zde předpoklad, že se proti nároku vznesenému žalobcem nemůže bránit nebo proti němu ničeho nenamítá. Institutem odporu je

⁷⁷ STAVINHOVÁ, Jaruška. *Občanské právo procesní: řízení nalézací*. Brno: Iuridica Brunensia, 1996. Učebnice (Iuridica Brunensia). ISBN isbn80-85964-25-2

⁷⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN isbn978-80-7380-714-6

⁷⁹ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

zajištěna rovnováha mezi požadavkem na hospodárnost a rychlost řízení na jedné straně, a ochranu práv žalovaného současně s věcnou správností rozhodnutí na straně druhé.⁸⁰

Soud vydává platební rozkaz na návrh i bez návrhu, na základě svého uvážení. Nárok na vydání této formy rozhodnutí žalobci nevzniká. Soud by měl přesto vydat platební rozkaz v zásadě vždy, není-li žaloba nedůvodná a jsou splněny podmínky řízení.⁸¹

⁸⁰ DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7357-460-4

⁸¹ HAVLÍČEK, Karel, ed. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář podle stavu k ...* Praha: Havlíček Brain Team, 2014-. ISBN isbn978-80-87109-46-5

2 Právní moc

Soudní rozhodnutí ve věci samé je konečným aktem soudu, kterým jsou napravovány porušené nebo ohrožené zájmy účastníků, právní vztahy. Požadavek na právní jistotu upravených vztahů si vymohl existenci účinků spojených s nezměnitelností a závazností soudních rozhodnutí. Je-li rozsudek skutečným finálním aktem celého řízení, musí s ním být nezbytně spojeny účinky, jež zaručí potřebnou k tomu zavazující moc. Tyto účinky mají procesní i hmotněprávní povahu. V civilním procesu o nich mluvíme jako o právní moci rozhodnutí.⁸²

Z výše uvedeného vyplývá, že jsou dány dva požadavky, a to konečnost každého rozhodnutí a autoritativnost výsledného řešení konfliktu. Oba tyto požadavky jsou vlastností právní moci vyjádřeny. Právní moc ale není součástí tvorby rozhodnutí nebo jeho sdělení, jde o samostatný, speciální procesní institut. Právní moc nabývají rozhodnutí, jejichž proces tvorby byl dokončen, následně, až za předpokladu, že dojde ke splnění požadavků zákona pro nabytí právní moci. Z tohoto pohledu rozlišujeme rozhodnutí pravomocná a nepravomocná, a to tím, zda došlo ke splnění zákonem daných předpokladů.⁸³ Právní moci nabývají rozhodnutí ve věci samé, tzn. meritorní rozhodnutí a dále procesní rozhodnutí, která se doručují. Totožná situace nastává u procesních rozhodnutí, kterými se řízení končí, protože se řízení končí, pro předmět řízení to má zásadní význam. V zákonném stanoveném rozsahu o předmětu nemůže být rozhodnuto znovu a dotčené osoby mají povinnost řídit se jeho obsahem.⁸⁴

Vlastnosti rozhodnutí, jež jsou spojeny s právní mocí, mají vztah buď k předmětu řízení, anebo k probíhajícímu řízení. Z tohoto pohledu hovoříme o formální právní moci ve vztahu k probíhajícímu řízení a materiální právní moci ve vztahu k předmětu řízení. Avšak stále se jedná o jedinou vlastnost soudního rozhodnutí.⁸⁵

⁸² PLECITÝ, Vladimír a Josef VRABEC. *Občanské právo procesní*. ISBN 80-85963-46-9

⁸³ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

⁸⁴ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

⁸⁵ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

2.1 Materiální právní moc

Účinky, které má právní moc pro předmět řízení, tedy práva a povinnosti právního poměru pro strany řízení, označujeme jako materiální stránku právní moci. Rozhodnutí se nabytím právní moci stává závazné a nezměnitelné v rozsahu, ve kterém byla věc definována výrokem, dále pro ty osoby, o kterých to stanoví zákon.⁸⁶

Nezměnitelnost rozhodnutí, které je pravomocné, je vyjádřeno v § 159a odst. 4, podle něhož „*jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být v rozsahu závaznosti výroku rozsudku pro účastníky a popřípadě jiné osoby věc projednávána znovu*“.⁸⁷ Předpokladem tohoto je totožnost řízení, to znamená totožnost účastníků řízení, popřípadě širšího okruhu osob, pro které je rozhodnutí v právní moci závazné. Dále to znamená totožnost předmětu řízení. Nezměnitelnost rozhodnutí v právní moci nelze považovat za absolutní. Zákon definuje podmínky, připouští možnost, aby v některých případech bylo změněno nebo zrušeno, dále upravuje způsoby, kterými k tomu může dojít a postup, jenž je třeba zachovat. V zásadě lze ale říci, že je prioritní požadavek na právní jistotu. Výjimkami jsou v tomto případě mimořádné opravné prostředky, kterými je možné napadnout pravomocné rozhodnutí, a dále zde mluvíme o případech, kdy lze dosáhnout změny novým návrhem na zahájení řízení.⁸⁸

Pravomocné rozhodnutí je třeba v daném rozsahu jeho závaznosti považovat za věc *res iudicata*, tedy věc rozsouzenou. Závaznost rozhodnutí vyjadřuje vlastnost, jejímž následkem se účastníci řízení, všechny orgány a další subjekty, o nichž to stanoví zákon, musí obsahem rozhodnutí začít řídit. Ať už rozhodnutí zakládá povinnost plnit či nikoliv, je závazné rozhodnutí podkladem pro aplikaci právních norem, jež by bez tohoto rozhodnutí nebylo možné použít. Rozhodnutí, které je závazné vytváří objektivní právní stav. Rozhodnutí, jež neukládají povinnost plnit, jsou závazným atributem pro aplikaci právních norem, jež budou aplikovány, tak aby bylo dosaženo souhry faktického stavu se stavem, jenž rozhodnutí předjímá. Stejná pravidla platí pro rozhodnutí,

⁸⁶ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

⁸⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

⁸⁸ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

kteřá povinnost plnit ukládají. V tomto případě se závaznost projevuje i skřz povinnost plnit, nadto jsou však předmětná rozhodnutí podkladem pro vedení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, není-li dobrovolně plněno.⁸⁹

2.2 Formální právní moc

Souhrn podmínek, které musejí nastat, aby rozhodnutí nabylo právní moci, stalo se závazným, tzn. z hlediska materiální právní moci, označujeme jako formální právní moc. Za prvé je předpokladem splnění podmínek a následné závaznosti, doručení rozhodnutí účastníkům řízení. Jestliže je rozhodnutí řádně doručeno účastníkům řízení, musí nastoupit druhý předpoklad materiální právní moci, a to nemožnost jeho změnitelnosti řádným opravným prostředkem. Rozhodnutí je v právní moci tehdy, když není možné proti němu podat odvolání. Jsou-li naplněny tyto dvě podmínky, rozhodnutí je pravomocné.⁹⁰ Rozhodnutí, proti kterým není možné podat odvolání, označujeme jako rozhodnutí konečná. Je třeba tuto konečnost posuzovat vždy z hlediska řízení, v rámci kterého, bylo vydáno.⁹¹

Nabýt právní moci může rozsudek pouze tehdy, byl-li řádně doručen. To znamená doručení v souladu s ustanoveními občanského soudního řádu. Stejnopis písemného rozhodnutí se v listinné nebo elektronické podobě doručuje účastníkům řízení nebo jejich zástupcům do vlastních rukou v souladu s ustanovením § 158 odst. 2 o.s.ř., kde je dáno, že „*stejnopis rozsudku vyhotoveného v listinné podobě a rozsudek vyhotovený v elektronické podobě se doručuje účastníkům, popřípadě jejich zástupcům do vlastních rukou.*“⁹² Za řádné doručení dle zákona lze považovat pouze doručení správnému adresátovi. Byl-li účastník řízení zastoupen zmocněncem na základě plné moci nebo mu byl ustanoven opatrovník, nejde o řádné doručení, byl-li stejnopis rozhodnutí doručen pouze samotnému účastníkovi. Soud je povinen rozhodnutí doručit všem subjektům, kteří vstoupili do řízení. Aby byla splněna podmínka formální právní

⁸⁹ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

⁹⁰ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

⁹¹ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

⁹² Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

moci, je nutné rozsudek doručit všem subjektům oprávněným napadnout rozhodnutí odvoláním.⁹³

Další podmínkou nabytí formální právní moci, která musí být současně naplněna je, že rozsudek nelze napadnout řádným opravným prostředkem. Z tohoto pravidla existují výjimky, kdy například proti rozsudku soudu prvního stupně je odvolání nepřipustné ve věcech bagatelních sporů, tzn. sporů o peněžité plnění nepřevyšující 10 tisíc korun bez ohledu na příslušenství. V těchto případech se rozhodnutí ve věci stává pravomocným dnem doručení. V další situaci je odvolání objektivně přípustné, avšak nebylo subjekty řízení využito právo na odvolání. V takovém případě rozhodnutí nabude právní moci dnem následujícím po uplynutí lhůty k odvolání. V neposlední řadě je zde možnost vzdání se práva na odvolání. Rozlišujeme vzdání se práva před doručením rozsudku a po doručení. V prvním případě, před doručením rozsudku, nabude rozhodnutí právní moci již dnem doručení. V opačném případě, bylo-li učiněno vzdání se práva až po doručení rozhodnutí, nabude právní moci dnem, kdy vzdání se odvolání došlo soudu. Poslední situací je zpětvzetí odvolání. Dojde-li ke zpětvzetí odvolání, nabude rozhodnutí právní moci tak, jako by k odvolání nedošlo, tedy dnem následujícím po uplynutí lhůty k odvolání.

Obě výše uvedené podmínky musí být splněny současně.⁹⁴

2.3 Doložka právní moci

Na stejnopisu rozhodnutí se vyznačuje doložka právní moci. Doložka je vyznačována v souladu s ustanovením § 24 vyhlášky 37/1992 Sb. Vyhláška ministerstva spravedlnosti České republiky o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy. Nesprávné vyznačení doložky právní moci, nemá vliv na den, kdy rozsudek nabyl právní moci, avšak, s přihlédnutím k presumpci správnosti úředního osvědčení, má důsledky pro běh lhůty k podání řádného opravného prostředku. Nabude-li rozhodnutí právní moci a posléze uplyne lhůta stanovená k plnění, tzv. pariční lhůta, je vyznačena také doložka vykonatelnosti. Strana

⁹³ DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7357-460-4

⁹⁴ DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7357-460-4

soudního sporu není povinna ověřovat správnost úředního osvědčení.⁹⁵ Tato skutečnost byla dovozena v rozhodnutí Nejvyššího soudu 26 Cdo 1291/1999.⁹⁶

2.4 Doručování v soudním řízení

*„Doručený rozsudek, který již nelze napadnout odvoláním, je v právní moci.“*⁹⁷ Předpokladem právní moci rozsudku je jeho řádné doručení.

Soudní doručování je prostředkem pro seznámení adresáta s informací, která je obsažená na zákonem definovaném nosiči dat, má zákonnou podobu. Jsou-li zákonem upraveny podrobnosti vztahující se k doručování, popisuje zákonitosti, jimiž se řídí tok informací mezi soudem a účastníky řízení, popřípadě dalšími osobami, kterým zákon toto postavení přiznává.⁹⁸

S doručováním jsou spojeny procesní instituty, které zpravidla na doručování navazují, pojí se s ním určité následky. Dva typy následků se odvíjejí přímo od samotného doručení, další propojuje doručení s dalším procesním institutem. Příмым následkem je postoupení informací, která je obsažena v doručované písemnosti, do sféry vlivu adresáta. Předání informací je prvotním cílem soudního doručování. Zákon se v některých případech spokojí pouze s formálním následkem, který lze vyjádřit myšlenkou fikce doručení. Soud považuje písemnost za doručenu, ačkoliv k doručení do sféry vlivu adresáta nemuselo bezpodmínečně dojít. Sekundárním následkem je vznik procesních povinností a práv adresátů. Zpravidla nastávají až po uplynutí určité lhůty, nikoliv k okamžiku doručení. Tyto následky lze rozdělit do několika skupin, mezi které patří ztráta procesního práva adresáta po uplynutí lhůty vázané na doručení, ztráta možnosti tvrdit a prokazovat hmotněprávní skutečnosti důležité pro rozhodnutí sporu, změna původní procesní povinnosti adresáta na novou procesní povinnost a obnovení procesní práv a povinností, které byly dočasně pozastaveny.⁹⁹

Doručování soudních písemností je jedním z úkonů soudu, jehož význam spočívá v tom, že adresátům procesní úkonů soudu, musí být dána možnost

⁹⁵ DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7357-460-4

⁹⁶ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19.6.2001. , sp. zn. 26 Cdo 1291/99

⁹⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

⁹⁸ SVOBODA, Karel, Milan SUK a Pavel ZEMAN. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009. Praktická právnícká příručka. ISBN isbn978-80-7201-777-5

⁹⁹ SVOBODA, Karel, Milan SUK a Pavel ZEMAN. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009. Praktická právnícká příručka. ISBN isbn978-80-7201-777-5

seznámit se s obsahem úkonů i z důvodu následků spojených s řádným doručením. Některé procesní úkony, které byly učiněny ústně při jednání, účastníci se tedy s jejich obsahem seznámili již při jednání, není třeba doručovat. Z tohoto jsou dány výjimky, kdy v zákonech stanovených případech tyto úkony musí být písemně vyhotoveny a následně doručeny účastníkům řízení.¹⁰⁰

Formální a zákonem definovaná pravidla doručování soudních písemností jsou jednou ze záruk spravedlivého procesu. Zákonem daný postup a způsob doručování garantuje, aby procesní úkony soudu byly zcela transparentní. S okamžikem doručení vážou procesní předpisy začátek běhu lhůt, a proto jsou nutná jasně definovaná, objektivně daná a přezkoumatelná pravidla pro stanovení takového momentu, aby nebyla možná libovůle.¹⁰¹

Právní úprava doručování je obsažena v § 45 a následující občanského soudního řádu. Základní podstatou této právní úpravy je stanovit obecně závazný postup, jenž zaručí objektivizaci průběhu doručování adresátům. Zákon definuje jednotlivé způsoby doručování rozhodnutí a soudních písemností. V zásadě z pohledu, zda je možné náhradní doručení nebo není možné, rozlišujeme doručování do vlastních rukou a doručování prostě.¹⁰²

Do vlastních rukou se doručují písemnosti, u nichž tak stanoví zákon nebo nařídí-li tak soud, mezi něž řadíme zejména rozsudky a platební rozkazy.¹⁰³ Obecně lze říci, že tímto způsobem se doručují písemnosti, které mohou mít významné dopady do právního postavení adresátů a které tak vyžadují kvalifikovaný důkaz o tom, že bylo provedeno řádně doručení. V podstatě o tom, že jejich adresáti měli možnost se s nimi seznámit. K doručení do vlastních rukou může dojít při jednání či při jiném soudním úkonu, dále prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, prostřednictvím účastníka řízení či jeho zástupce, a dále prostřednictvím doručujících orgánů. Jak je přitom patrné z ustanovení § 45 občanského soudního řádu, tyto způsoby doručování působí vůči sobě

¹⁰⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN isbn978-80-7380-714-6

¹⁰¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN isbn978-80-7380-714-6

¹⁰² SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

¹⁰³ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

subsidiárně, tzn. uvedené způsoby se lze užít pouze za předpokladu, že se písemnost nepodařilo doručit žádným z předcházejících způsobů. Doručení do vlastních rukou se dle způsobu prokazuje podpisem protokolu, datovou zprávou s ověřeným elektronickým podpisem, potvrzením o přijetí či prostřednictvím tzv. doručenky. Za řádné doručení je, za předpokladu, že to nevylučuje zákon, možné považovat rovněž tzv. náhradní doručení. Je-li písemnost doručována prostřednictvím doručujícího orgánu, spočívá náhradní doručení v tom, že orgán písemnost uloží a adresátovi zanechá písemnou výzvu k vyzvednutí zásilky. Není-li písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla nachystána k vyzvednutí, považuje se písemnost posledním dnem této lhůty za doručenu. Je-li doručováno prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, domněnka doručení nastává podle § 17 odst. 3 a 4 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, za předpokladu, že se osoba, která má oprávnění přístupu k danému dokumentu, nepřihlásí do datové schránky ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument do datové schránky dodán. Nedefinuje-li zákon, že je nutné doručovat písemnost do vlastních rukou, lze ji doručit prostým doručením, ke kterému dochází k datu vyznačení na doručence při vhození do schránky nebo k okamžiku, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávněné přístup k dodanému dokumentu.¹⁰⁴

¹⁰⁴ Doručování dle občanského soudního řádu ve znění | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 11.03.2020]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dorucovani-dleobcanskeho-soudniho-radu-ve-zneni-novely-c-72009-sb-57860.html>

3 Vykonatelnost

Vlastnost právní moci rozhodnutí je ve velmi blízkém vztahu k vykonatelnosti. Vykonatelnost je také vlastností, která má velmi blízko k autoritativnosti jako pojmovému znaku, jenž je soudní rozhodnutí jako rozhodnutí státního orgánu určeno a odlišeno od dalších způsobů řešení právních konfliktů. Jde však o odlišné pojmy, jsou to dvě různé vlastnosti rozhodnutí. Není podmínkou, aby u téhož rozhodnutí existovali současně, přestože tomu tak bývá. Avšak rozhodnutí, která jsou pravomocná, nemusí být zatím vykonatelná, v jiných případech naopak vykonatelnost předchází právní moc. Vykonatelnost tedy není součástí materiální právní moci, jako je to u závaznosti a nezměnitelnosti soudního rozhodnutí. Vykonatelnost rozhodnutí lze uvést jako souhrn určitých presumpcí, za kterých je možno nařídit výkon rozhodnutí ¹⁰⁵

V soudní řízení, civilním sporu je možné dosáhnout účelu pouze skrz závazné rozhodnutí, respektive jeho výrok. Musí být možné tento výrok autoritativně prosadit i proti vůli subjektu, který výrok nerespektuje. Závaznost rozhodnutí je stanovena zákonem u všech rozhodnutí. Projev závaznosti se liší z hlediska důsledků. Z tohoto pohledu je nutné rozlišovat rozhodnutí, jež neukládají povinnost plnit a rozhodnutí, která povinnost plnit ukládají. Soudní rozhodnutí, ve kterých je uložena povinnost plnit je vykonatelnost projevem závaznosti. ¹⁰⁶ Vykonatelnost soudního rozhodnutí tkví v možnosti přímé vynutitelnosti skrz státní moc nebo pod její kontrolou. Vykonatelnost ale nelze zaměňovat s možností vykonat soudní rozhodnutí jedním z exekučních prostředků podle šesté části občanského soudního řádu nebo exekučního řádu. Výkon rozhodnutí nelze realizovat u všech rozhodnutí, lze vynutit splnění některých rozhodnutí, a to v zásadě těch, která ukládají povinnost k určitému plnění. Z hlediska četnosti těchto rozhodnutí, jde o většinu soudních rozhodnutí, nelze však generalizovat. Je-li obsahem rozhodnutí výrok statusový, určovací nebo nahrazuje projev vůle, není zde uložena povinnost plnit. Platí, že nabytím právní moci se stávají závaznými. Donucení osob vázaných výrokem sledovat obsah se

¹⁰⁵ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

¹⁰⁶ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

projevuje prostřednictvím příslušné právní normy, jenž byla aktivována právní mocí rozhodnutí.¹⁰⁷ Pokud tedy chápeme vykonatelnost jako obecnou vlastnost, z logiky věci vyplývá, že ji musí mít všechna rozhodnutí.¹⁰⁸

3.1 Pariční lhůta

Obligatorní náležitostí rozsudků, jenž ukládají povinnost plnit je určení lhůty k plnění, tzv. pariční lhůty. Obecné lhůty k plnění stanovuje občanský soudní řád v ustanovení § 160. V zásadě platí, že u vyhovujícího rozsudku, ve kterém je uložena povinnost plnit, má být uložena povinnost splněna do tří dnů od nabytí právní moci rozsudku. V případě rozhodnutí, které neukládá povinnost plnit, ale ukládá povinnost vyklizení je v ustanovení stanovena lhůty patnácti dnů. Zákonem dané obecné lhůty platí i tehdy, když soud opomene ve výroku rozhodnutí uvést, že povinnost má být v určité lhůtě splněna. Toto pravidlo bylo dovozeno Nejvyšším soudem v rozhodnutí ze dne 10.2.2009, sp. zn. 32 Cdo 3571/2007. „*Nejasnost výroku soudního rozhodnutí nenastane ani tehdy, pokud v něm lhůta ke splnění uložené povinnosti konkrétně nebyla určena. V takovém případě by totiž byla na místě aplikace ustanovení § 160odst. 1 o.s.ř. Uvedené ustanovení vymezuje podpůrné konkrétní lhůty pro situace, že soud ve výroku rozhodnutí lhůtu ke splnění uložené povinnosti neurčil.*“¹⁰⁹ V zásadě je však třeba, aby se ve výroku objevila i obecná lhůta. Výrok rozhodnutí by tedy měl obsahovat konkrétní časové období, do kdy má být splněna uložena povinnost plnit. Uvedením konkrétně vymezeného časového období se předchází pochybnostem o vykonatelnosti rozhodnutí. Lhůty určená k plnění začíná plynout ode dne právní moci rozhodnutí. Bez nabytí právní moci se rozhodnutí nemůže stát vykonatelným. Je-li proti rozhodnutí přípustné odvolání, navazuje pariční lhůta na lhůtu odvolací. Právní moc a vykonatelnost je na rozhodnutí vyznačována doložkou.¹¹⁰

O možnosti prodloužení lhůty ke splnění uložených povinností rozhoduje soud jak na návrh účastníka řízení, tak i bez návrhu, jsou-li k tomu objektivní

¹⁰⁷ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

¹⁰⁸ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

¹⁰⁹ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.2.2009, sp. zn. 32 Cdo 3571/2007, ECLI:CZ:NS:2009:32.CDO.3571.2007.1

¹¹⁰ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1.2.2016*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016-. ISBN isbn978-80-7552-034-0

důvody. Tvrzení nebo přesvědčení účastníka, kterému byla uložena povinnost plnit, že toto plnění není schopen v dané lhůtě splnit, není samo o sobě důvodem k prodloužení.¹¹¹

3.2 Nabytí vykonatelnosti

„(1) Rozsudek je vykonatelný, jakmile uplyne lhůta k plnění.

(2) Není-li v rozsudku uložena povinnost k plnění, je rozsudek vykonatelný, jakmile nabyl právní moci.“

Uplyne-li lhůta k plnění, stává se soudní rozhodnutí vykonatelným. Jako u právní moci rozhodnutí, nabývá vykonatelnosti dnem bezprostředně následujícím po posledním dni lhůty určené ke splnění povinností. Vykonatelnost můžeme považovat za stav rozhodnutí. Rozhodnutí se stává vykonatelným bez ohledu na to, zda účastník, kterému byla uložena povinnost plnit, danou povinnost splnil či nikoliv. Splnil-li tuto povinnost je rozhodnutí vykonatelné, nelze však na jeho základě podat exekuční návrh nebo návrh na nařízení výkonu rozhodnutí. Vykonatelné rozhodnutí se stává exekučním titulem.¹¹²

3.3 Předběžná vykonatelnost

Předběžná vykonatelnost představuje výjimku z pravidel stanovených pro situaci, kdy rozhodnutí nabývá vykonatelnosti. Předběžně vykonatelná rozhodnutí jsou vykonatelná, přes to, že nenabyla právní moci. Podstatou této výjimky je stanovení odlišné úpravy začátku běhu lhůty uložené ke splnění uloženého plnění. Je-li rozhodnutí předběžně vykonatelné, běží tato lhůta již od doručení rozhodnutí povinnému subjektu. Předběžně vykonatelná mohou být pouze soudní rozhodnutí, která ukládají povinnost plnit. Není tedy možné předběžně vykonat rozhodnutí, které neukládá povinnost plnění a vykonatelnost není vázána na uplynutí pariční lhůty. Tento institut je třeba důkazně odlišovat od předběžného opatření, přes to, že oba instituty plní zajišťovací funkci. Jedinečnost předběžné vykonatelnosti je dána tím, že není přípustná obecně, nýbrž pouze v případech stanovených

¹¹¹ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1.2.2016*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016-. ISBN isbn978-80-7552-034-0

¹¹² SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

zákonem. Účelem tohoto institutu je zajistit okamžité plnění ze strany povinného subjektu, tak aby bylo zamezeno případné újmě oprávněné osoby.^{113,114}

3.3.1 Obligatorní předběžná vykonatelnost

Zákon stanovuje, která rozhodnutí jsou vždy předběžně vykonatelná. O tomto se nevydává rozhodnutí, účinky nastávají ex lege. Účastník, jemuž byla uložena povinnost plnit tak musí danou povinnost začít plnit od doručení daného rozhodnutí. V těchto případech jde o řízení s velkou mírou naléhavosti zajištění klidného průběhu nebo plnění v případě existenčních potřeb.¹¹⁵

V tomto případě hovoříme o rozsudcích dle ustanovení § 162 odst. 1 o.s.ř. Přímo ze zákona jsou tedy předběžně vykonatelné rozsudky odsuzující k plnění výživného bez ohledu na časové omezení. Předběžně vykonatelný je celý jejich výrok včetně nedoplatku na výživném, jenž vznikl od transformace poměrů nebo zahájení řízení do vyhlášení rozsudku. Dále jsou ze zákona předběžně vykonatelné dle daného ustanovení rozsudky na plnění pracovní odměny. Jde o odměnu výlučně ze zaměstnaneckého poměru. V tomto případě však není rozsudek předběžně vykonatelný neomezeně jako o rozsudku na plnění výživného. Institut se týká pouze části, jež se vztahuje k pracovní odměně za poslední tři měsíce před vyhlášením rozhodnutí. Rozhoduje-li soud o částce přesahující pracovní odměnu za časový úsek delší než dané tři měsíce, není v této části rozsudek předběžně vykonatelný, ale jeho vykonatelnost je vázána na právní moc.¹¹⁶

3.3.2 Fakultativní předběžná vykonatelnost

Na návrh účastníka může soud dle své vůle uložit plnění od doručení rozhodnutí. Zákon stanoví podmínka existence případu, kdy by pozdějším plněním dle obecných pravidel, mohla oprávněnému subjektu vzniknout újma. Soud vždy vychází individuálně z okolností konkrétního případu. Nejedná se o

¹¹³ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

¹¹⁴ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

¹¹⁵ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

¹¹⁶ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1.2.2016*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016-. ISBN isbn978-80-7552-034-0

běžné situace. Faktorem určujícím, zda dojde k předběžné vykonatelnosti, je vědomí soudu, že vyslovením by došlo k možnosti vést výkon rozhodnutí, přestože rozhodnutí může být změněno v důsledku řádného opravného prostředku. Došlo-li by k situaci, že povinný subjekt plnil uloženou povinnost, budoucí změna nebo zrušení rozhodnutí je nutné posoudit jako bezdůvodné obohacení. Povinný subjekt plnil dříve povinnost, která byla později shledána nesprávnou. Je tedy obnovit stav předešlý této situaci, a to v souladu s pozdějším pravomocným a vykonatelným rozhodnutím.¹¹⁷

3.4 Odklad vykonatelnost

Tento institut vyjadřuje případy, kdy rozhodnutím je možné odložit vykonatelnost rozhodnutí, jež již nastala, nebo o které bylo již pravomocně rozhodnuto. Obvykle se týká již pravomocně rozhodnuto, ale není vyloučeno použití i u usnesení nebo předběžně vykonatelných rozhodnutí. Avšak u rozhodnutí ve formě platebního rozkazu nepřichází v úvahu.¹¹⁸

Od samotného odkladu vykonatelnosti je nutné odlišovat případy, kdy je nabytí vykonatelnosti stanoveno rozhodnutím soudu na pozdější dobu, než je doba dané zákonem. K tomuto řadíme například stanovení delší lhůty k plnění, než je zákonem daná třídní lhůta. Jde tedy o stanovení počátku vykonatelnosti rozhodnutí, ale u odkladu vykonatelnosti jde o to, že je rozhodnutí vykonatelné, nýbrž nelze vynutit. Smyslem rozhodnutí o odkladu je především následné jednání o opravných prostředcích, a to zejména mimořádných opravných prostředcích.¹¹⁹ Jedná se o výjimečné případy, kdy může být vykonatelnost odložena, aby nedošlo příliš rychlým provedením exekuce k těžko napravitelným a nevíтанým následkům.¹²⁰

3.5 Nevykonatelná rozhodnutí

Rozhodnutí, která nejsou vykonatelná, to znamená, že není možnost vynutit splnění povinností v nich daných proti vůli těch, jimž byly uloženy.

¹¹⁷ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

¹¹⁸ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

¹¹⁹ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

¹²⁰ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k ...* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7598-369-5

Některá rozhodnutí jsou nevykonatelná již pojmově. Příkladem můžeme uvést rozvod manželství. Právní moci rozhodnutí o rozvodu manželství dochází k zániku manželství a není dále co vykonávat. „*Ustanovení §161 odst. 3 o.s.ř. pravomocné rozsudky ukládající prohlášení vůle toto prohlášení ve skutečnosti nahrazují.*“¹²¹ Okamžikem právní moci je tedy smlouva uzavřena, a ačkoli je účastníkovi řízení uložena povinnost ji uzavřít, takovou povinnost nemůže splnit, a to ani v případě, že by chtěl. Nikdo nemůže uzavřít smlouvu, kterou již dříve uzavřel. Rozsudek, jímž se ukládá prohlášení vůle, tedy nemůže být titulem pro výkon rozhodnutí a nelze dokonce ani hovořit o jeho vykonatelnosti“.¹²²

3.6 Vykonatelnost usnesení

V občanském soudním řádu je částečně odlišně od formální vykonatelnosti rozsudku, upravena formální vykonatelnost usnesení. Materiální vykonatelnost náleží rozhodnutím na plnění, a to jak rozsudku, tak usnesení. Vykonatelností rozumíme možnost realizace na základě použité autoritativních mocenských prostředků státního donucení, popřípadě alespoň dozor státní moci nad realizací. Z úpravy vyplývá odlišnost vykonatelnosti usnesení, která ukládají povinnost plnit a usnesení, jež takovou povinnost neukládají. Stejně jako je tomu u pariční lhůty rozsudku, uplyne-li lhůta k plnění usnesení, je vykonatelné. Pariční lhůta se však, s výjimkami, neodvívá od právní moci usnesení, ale od doručení daného usnesení. Tyto výjimky vyplývají ze zákona nebo z rozhodnutí soudu. Lhůta k plnění tedy začíná běžet od okamžiku, kdy je usnesení doručeno tomu, komu byla povinnost k plnění uložena. V případě, že usnesení neukládá povinnost k plnění, bude se jeho vykonatelnost odvíjet od toho, jakou formou je sděleno adresátům. Tímto může být doručení usnesení, vyhlášení usnesení nebo jeho vyhotovení. Usnesení, kterými soud upravuje vedení řízení jsou rovněž vykonatelná.¹²³

¹²¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

¹²² KINDL, Milan, Alexander ŠÍMA a Ondřej DAVID. *Občanské právo procesní*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-098-7

¹²³ DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7357-460-4

4 Závaznost

Součástí materiální stránky právní moci, stránky pozitivní je závaznost rozhodnutí. Jedná se o vlastnost, která vyjadřuje situaci, kdy se účastníci řízení, další osoby a všechny orgány, o nichž to stanovuje zákon, musí obsahem rozhodnutí řídit. Rozhodnutí je vynutitelné, prosaditelné i proti vůli zavázaných osob. V obou případech, ukládá-li rozhodnutí povinnost plnit nebo nikoliv, je závazné rozhodnutí soudu základem pro aplikaci právních norem, jenž by bez existence tohoto rozhodnutí, nebylo možné užít. Rozhodnutí, které je závazné vytváří objektivní stav.¹²⁴

Závaznost je zákonem vyjádřena, aniž by v něm byla výslovně definována. Obecně je závazností rozhodnutí stav týkající se předmětu, o kterém je rozhodováno a dále osob, k nimž se vztahuje.¹²⁵

4.1 Objektivní stránka závaznosti

Objektivní stránka závaznosti je dána předmětem řízení. Vymezuje rozsah předmětu řízení, ve kterém je rozhodnutí závazné. Rozhodujícím pro určení objektivní stránky závaznosti je tedy předmět řízení, o kterém bylo skutečně rozhodnuto. Je-li vydán zamítavý výrok, znamená to, že soud dospěl k názoru, že ze skutkového stavu nelze žalovaný nárok dovodit. Soud zjištěný skutkový podrobit adekvátním právním posouzením.¹²⁶ Závaznost se tedy vztahuje k výroku rozhodnutí, nikoliv k jeho odůvodnění. Každý, na koho se rozhodnutí vztahuje, je povinen řídit se příkazem obsaženým ve výroku.¹²⁷

4.2 Subjektivní stránka závaznosti

V rámci subjektivní meze závaznosti je vymezen okruh osob, jež jsou rozhodnutím vázány, to znamená, jsou povinni řídit se obsahem výroku, jehož závaznost je dána objektivní mezí. Obecně zákon ukládá, že „*nestanoví-li zákon*

¹²⁴ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

¹²⁵ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

¹²⁶ SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN isbn-978-80-7400-673-9

¹²⁷ DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7357-460-4

jinak, je výrok pravomocného rozsudku závazný jen pro účastníky řízení.¹²⁸ Obecným pravidlem je tedy, že rozhodnutí je závazné inter partes. V rozsahu pravomocného výroku závazného pro účastníky řízení, je závazný také pro právní nástupce. Avšak je samozřejmostí, že se výrok dotýká právního postavení dalších osob, které nebyly stranami řízení ani právním nástupcem. Těmito osobami mohou být například ručitelé dlužníka. V těchto případech nejde o závaznost přímou. Rozhodnutí je závazné i pro účastníky nesporných řízení, jež vůči sobě nejsou v postavení stran sporu.¹²⁹

Rozhodnutí soudu je závazné i pro všechny orgány veřejné moci. Zákon toto definuje tak, že „v rozsahu, v jakém je výrok pravomocného rozsudku závazný pro účastníky řízení a popřípadě jiné osoby, je závazný též pro všechny orgány.“¹³⁰ Konkrétní orgány, kterých se ustanovení zákona týká nejsou v zákoně uvedeny. Výkladem však lze dojít k názoru, že jde o orgány, jež mohou vydávat autoritativní rozhodnutí. Jedná se tedy jak o soudy, tak správní orgány. Závaznost rozhodnutí vůči orgánům je odlišné povahy od závaznosti rozhodnutí vůči účastníkům. Účastníci řízení jsou vázáni obsahem pravomocného výroku, pro orgány je rozhodnutí závazné do míry, která představuje vyřešenou předběžnou otázku v řízení, ve kterém je rozhodnutí vydáno.¹³¹ Tato vlastnost výroku rozhodnutí, které je v právní moci je projevem jeho absolutní závaznosti.¹³²

4.3 Vázanost usnesením

V tomto případě hovoříme o vázanosti soudu usnesením, kdy ustanovení § 170 odst. 1 občanského soudního řádu říká, že „soud je vázán usnesením, jakmile je vyhlásil; nedošlo-li k vyhlášení, jakmile bylo doručeno, a není-li třeba doručovat, jakmile bylo vyhotoveno.“¹³³ Ustanovení upravuje vnitřní vázanost soudu usnesením, ve které platí, že usnesení je závazné okamžikem jeho vyhlášení. Jakmile je usnesení vyhlášeno, soud je jím vázán a nemůže se od něj

¹²⁸ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

¹²⁹ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

¹³⁰ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

¹³¹ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

¹³² JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k ...* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7598-369-5

odchýlit, konkrétně tedy od jeho výroku. Není-li veřejně vyhlášeno, upíná se okamžik vázanosti soudu k momentu jeho doručení. Pokud ovšem není usnesení doručováno ani vyhlašováno, je jím soud vázán od okamžiku jeho vyhotovení. Z tohoto však existují výjimky, ať již z pravidla uvedeného v tomto ustanovení nebo v navazujícím odstavci, kde je uvedeno, že usnesením, která upravují vedení řízení, soud vázán není.¹³⁴

4.4 Druhy závaznosti soudního rozhodnutí

V obecné rovině můžeme v českém právu mluvit o třech typech závaznosti rozhodnutí soudu. Jedná se o obecnou závaznost výroku Ústavního soudu ve věci obecné kontroly ústavnosti, závaznost rozhodnutí soudu v individuální kauze a v neposlední řadě závaznost precedentního charakteru.

4.4.1 Závaznost výroku nálezu ÚS, kterým je zrušen právní předpis

Je-li Ústavním soudem zrušen právní předpis nebo pouze jeho část, výrok rozhodnutí – v případě Ústavního soudu nálezu, týkajícího se zrušení předmětného právního předpisu nebo jeho části, je obecně závazné. Takovéto zrušení právního předpisu vyjádřené ve výroku nálezu Ústavního soudu působí obdobně jako zákonná derogační norma, tedy jde o obdobu zrušení právního předpisu právním předpisem pozdějším. Z tohoto důvodu působí v některých případech Ústavní soud jako negativní zákonodárce.

Zamítavý výrok nálezu nemá obecné normativní účinky, protože se jím v zásadě nic nemění na již existujícím právním stavu. Z interpretačního hlediska má však význam pro justici odůvodnění nálezu. V další situaci může normativní výrok způsobit překážku *res iudicate* pro obdobné řízení před Ústavním soudem. Objeví-li se ve výroku nálezu týkajícího se kontroly norem cokoliv jiného, například deklarování protiústavního stavu nebo ústavně konformní interpretace určité normy (nález ÚS ze dne 28.1.2004, sp. zn. Pl. ÚS 41/02), nemohou se takové právní věty stát kvalitními v souvislosti se závazností derogační normy. Takové interpretační závěry jsou bezesporu do výroku vkládány proto, aby autoritativním způsobem podtrhl jejich obecný normativní význam. Kvalitativně se tím ale nemění právní význam interpretačního závěru v porovnání se standardní situací, kdy by byl závěr obsažen pouze v odůvodnění rozhodnutí. Bylo-li by

¹³⁴ DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7357-460-4

s interpretačním závěrem, který by byl obsažen v rozhodnutí, nakládáno jako s kvazizákonnou normou, mohlo by to vést k nežádoucí rigiditě tohoto způsobu výkladu.¹³⁵

4.4.2 Závaznost soudního rozhodnutí v individuálním případě

V rámci tohoto druhu závaznosti rozhodnutí, jenž se týká jen věci, o níž bylo rozhodnutí vyneseno, je žádoucí odlišit dva podtypy tohoto konkrétního typu závaznosti, a to závaznost jako vlastnost pravomocného rozhodnutí a závaznost kasačního rozhodnutí pro další řízení v téže věci.

Závaznost soudního rozhodnutí jako vlastnost právní moci bývá upravena procesním kodexem. Tato vlastnost je spojena s výrokem rozhodnutí. Jedná se o výše zmíněnou vlastnost právní moci z materiálního hlediska. Pod tímto pojmem se zejména rozumí to, že rozhodnutí buď zakládá práva a povinnosti hmotněprávní povahy nebo deklaratorní rozhodnutí stvrzuje existenci či neexistenci práva a zároveň zakládá jako procesní důsledek možnost vynutit subjektivní právo autoritativní mocenskou cestou. Závaznost jako vlastnost materiální právní moci se tedy může týkat pouze výroku. V návaznosti na toto jsou na výrok soudního rozhodnutí kladeny formální nároky na vysoké úrovni. Závaznost v tomto slova smyslu je možné prolomit pouze v rámci opravného prostředku.

Závaznost kasačního rozhodnutí pro další řízení ve stejné věci má pak zcela odlišný charakter. „*Bylo-li rozhodnutí zrušeno a byla-li věc vrácena k dalšímu řízení, je soud prvního stupně vázán právním názorem odvolacího soudu.*“¹³⁶ Podobná ustanovení jsou obsažena v občanské soudním řádu též v ustanoveních o rozhodnutí dovolacího soudu. Taktéž soudní řád správní předpokládá stejný postup pro rozhodnutí soudu ve správním soudnictví z pohledu dalšího procesního postupu správního orgánu a dále stejný postup u zrušovacího rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z pohledu dalšího procesního postupu krajských soudů.

Závaznost kasačního rozhodnutí pro další řízení ovšem není bezvýjimečná na rozdíl od závaznosti jako vlastnosti materiální právní moci. Ustupuje tehdy,

¹³⁵ BOBEK, Michal a Zdeněk KÜHN. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013. ISBN 978-80-87284-35-3

¹³⁶ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

zjistil-li nižší soud existenci fakt, kterými je odlišena podoba, v níž byla dříve předložena soudu vyššího stupně a na jejímž základě ten pak zaujal své stanovisko. Byly-li by odlišnosti tak zásadního charakteru a měly právní relevanci pro to, aby právní názor soudu vyššího stupně nebyl uplatněn, nebyl by soud daným právním názorem vázán. Názorem soudu vyšší instance je vázán i on sám, nemůže jej změnit. Změna je možná pouze za předpokladu vzniku odlišností, stejně jako v předchozím případě.¹³⁷

4.4.3 Závaznost precedentního charakteru

Porovnáme-li výše zmíněnou závaznost individuálního rozhodnutí a závaznost kasačního rozhodnutí pro další řízení, je jasné, že jejich společným jmenovatelem je to, že oba tyto typy závaznosti se vztahují výhradně k věci, o které se jedná. Rozdíly mezi nimi jsou však neopominutelné.

Závaznost precedentního charakteru, širší normativní význam, judikatury v právním řádu, má odlišnou povahu. Závaznost rozhodnutí v individuální případě cílí zásadně na samotnou věc a pomine na základě zrušení příslušného rozhodnutí, zatímco základními znaky precedentní závaznosti je to, že přesahuje individuálně daný případ a působí obecně, to znamená, že se vztahuje na blíže nedefinované v zásadě obdobné případy, a dále předpokládá obecný princip nebo soudem generovanou normu, popřípadě obecnou interpretaci daného principu nebo normy. V poslední řadě také připouští různé stupně intenzity.

Působení judikatury je časově omezeno okamžikem, kdy orgán, který rozhodnutí vydal, zaujme v dalším rozhodnutí odlišný právní názor, který je změnou či alespoň modifikací právního názoru staršího data. Tato skutečnost se ovšem nikterak nedotkne platnosti a závaznosti starého rozhodnutí ve smyslu jeho individuální povahy, přestože je nositelem překonaného právního názoru.¹³⁸

¹³⁷ BOBEK, Michal a Zdeněk KÜHN. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013. ISBN 978-80-87284-35-3

¹³⁸ BOBEK, Michal a Zdeněk KÜHN. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013. ISBN 978-80-87284-35-3

5 Zákonnost

Rozhodnutí soudu je jeden z nejvýznamnějších procesních úkonů, přičemž pro jeho tvorbu, eventuálně změnu, a dále stanovení jeho závaznosti jsou zákonem stanovena konkrétní, přísná pravidla.¹³⁹

Zákonnost rozhodnutí soudu je jednou z jeho základní vlastností v rámci právního státu. Ze zákonnosti rozhodnutí následně vyplývá jeho závaznost a vykonatelnost. Soud autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech osob v hmotném a procesním právu pouze v případech, kde je tímto pověřen příslušnou právní normou. Zákonnost se současně s tímto projevuje i tím, že je dodržena předepsaná forma rozhodnutí a jejich náležitosti, jež jsou definovány zákonem. Není-li soudní rozhodnutí vydáno v souladu se zmocněním uvedeném v zákoně, rozhodnutí není rozhodnutím a jako vadný procesní úkon soudu musí být procesními úkony, tedy právní cestou, napraveno. Soudní rozhodnutí, jež bylo vydáno bez zákonného zmocnění, je z hlediska teorie práva nicotným rozhodnutím. Je nutno říci, že civilněprocesní právo nezná pojem nicotnosti rozhodnutí jako je tomu ve správním právu. V civilním řízení je nutné na rozhodnutí vydané nikoliv v rámci zákonného zmocnění, nahlížet jako na rozhodnutí soudu, jež je vadné a vadu je nutné odstranit procesními nástroji, které jsou k tomto účelu zákonem poskytnuty.¹⁴⁰

Pravomoc tvorby rozhodnutí soudu přísluší senátu či jedinému soudci, jenž je nazýván samosoudcem. Tento jediný soudce rozhoduje, kdy a jak bude rozhodnutí vznikat, kdy je věc způsobilá, aby o ní bylo rozhodnuto tím, že bude vyneseno konečné stanovisko. V případě, že rozhoduje senát, řídí se procesními pravidly zakotvenými v občanském soudním řádu. Hlasování o konečném stanovisku je tajné, nikdo kromě senátu a zapisovatele není příslušný k přítomnosti u hlasování. Tímto je zamezeno ovlivňování soudu dalšími osobami.¹⁴¹ V tomto jsou však případy, kdy vydání rozhodnutí, nikoliv v souladu s ustanovením zákona, zákon sám promíjí. Jde o situace, kdy například senát vydá

¹³⁹ STAVINHOVÁ, Jaruška. *Občanské právo procesní: řízení nalézací*. Brno: Iuridica Brunensia, 1996. Učebnice (Iuridica Brunensia). ISBN 80-85964-25-2

¹⁴⁰ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

¹⁴¹ STAVINHOVÁ, Jaruška. *Občanské právo procesní: řízení nalézací*. Brno: Iuridica Brunensia, 1996. Učebnice (Iuridica Brunensia). ISBN 80-85964-25-2

rozhodnutí, ačkoliv k jeho vydání byl zmocněn samosoudce. Tato vada není důvodem pro nápravu rozhodnutí, protože je zákonné. Od tohoto je ale nutné odlišit situaci, kdy senát vydal rozhodnutí v jiném složení, než byla věc projednávána, což již bylo judikaturou Nejvyššího soudu dovozeno. „*Jestliže soud při jednání, při kterém došlo jen k vyhlášení rozsudku (§ 156 odst. 2 o.s.ř.), zasedal v jiném složení senátu, než ve kterém věc naposledy projednal u jednání, jež rozsudku předcházelo, jde o vadu řízení podle § 237 odst. 1 písm. g) o.s.ř., neboť soud byl nesprávně obsazen.*¹⁴² Z tohoto vyplývá, že takové rozhodnutí je vadné a je nutné jej opravit. Naopak dále bylo Nejvyšším soudem dovozeno, že je-li rozhodnutí vydáno v kvalitativně vyšší formě, než je zákonem vyžadováno, nejde v tomto případě o vadu rozhodnutí a není zde důvod k opravě tohoto rozhodnutí.^{143 144}

5.1 Kompetenční náležitosti

Stát zřizuje k výkonu svých funkcí orgány, jež jsou příslušné k výkonu činnosti v konkrétní oblasti. Každému takovému orgánu je vymezen přesný rozsah oprávnění a povinností, aby nedocházelo k rozporům, který orgán je ve věci příslušný jednat a rozhodovat. Tento zákonem definovaný rozsah činností tvoří pravomoc státního orgánu.¹⁴⁵ Pravomocí se obecně rozumí souhrn oprávnění daného státního orgánu řešit otázky, které zákon zařazuje do jeho kompetence. Soudům je svěřena dvojí pravomoc, a to trestní a civilní. Občanskoprávní pravomoc soudů je vymezena v ustanovení § 7 občanského soudního řádu, kde je mimo jiné dáno, že „*v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány.*“¹⁴⁶

Pravomoc příslušného soudu je procesní podmínkou, při jejímž nedostatku nelze vadu řízení odstranit. Povinností soudu je zkoumat svou pravomoc po celou

¹⁴² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19.1.1999, sp. zn. 21 Cdo 1876/98

¹⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.4.2014, sp. zn. 29 Cdo 3092/2012

¹⁴⁴ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMUEÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

¹⁴⁵ STAVINHOVÁ, Jaruška. *Občanské právo procesní: řízení nalézací*. Brno: Iuridica Brunensia, 1996. Učebnice (Iuridica Brunensia). ISBN 80-85964-25-2

¹⁴⁶ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

dobu řízení, zjistí-li, že není příslušný, řízení zastaví. V rámci dané pravomoci poté rozlišujeme příslušnost jednotlivých soudů.¹⁴⁷

Vymezením civilní pravomoci je dáno, které věci projednávají a rozhodují soudy. V návaznosti na to je nutné určit, který konkrétní soud je příslušný zabývat se danou věcí. Je třeba vymezit působnost jednotlivých druhů soudů a soudy stejného druhu navzájem.¹⁴⁸ Příslušností soudu rozumíme vymezení konkrétního článku ze soustavy soudů, jenž je oprávněn danou věc projednat a rozhodnout o ní. Příslušnost tedy vymezuje rozsah působnosti mezi jednotlivými soudy takovým způsobem, že určuje konkrétní subjekt v soustavě soudů, soud, kterého stupně a konkrétní daný soud je nadán pravomocí provedením úkonů.¹⁴⁹

Pravidla pro stanovení příslušnosti soudů se řídí určitými zásadami. Cílem těchto zásad je dosažení toho, aby řízení bylo vedenou soudem, který má k tomu relativně nejlepší možnosti. Tímto soudem je obvykle ten, který má nejbližší k účastníkům řízení nebo k předmětu řízení.¹⁵⁰

Soustava obecných soudů v ČR má čtyři články. Soudní řízení v občanskoprávních věcech je zásadně dvoustupňové. Pravidla pro stanovení příslušnosti můžeme dělit podle toho, zda definují rozsah působnosti mezi soudy různých článků nebo soudy téhož článku. Za prvé jde jednak o příslušnost věcnou a funkční a za druhé jde o příslušnost místní. Věcná příslušnost udává soud, jenž je příslušný vést řízení a rozhodnout konkrétní věc v prvním stupni. Místní příslušnost určuje, který konkrétní věcně příslušný soud bude věc projednávat a naposled funkční příslušnost vymezuje, který soud je oprávněn věc řešit v instančním postupu.¹⁵¹

Je-li určen věcně a místně příslušný soud, dostáváme se k určení konkrétního soudce. Dle čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je dáno,

¹⁴⁷ STAVINHOVÁ, Jaruška a Petr HLAVSA. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-3271-5

¹⁴⁸ STAVINHOVÁ, Jaruška. *Občanské právo procesní: řízení nalézací*. Brno: Iuridica Brunensia, 1996. Učebnice (Iuridica Brunensia). ISBN 80-85964-25-2

¹⁴⁹ STAVINHOVÁ, Jaruška a Petr HLAVSA. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-3271-5

¹⁵⁰ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

¹⁵¹ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

že „nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Příslušnost soudu i soudce stanoví zákon.“¹⁵² V civilním řízení je tímto vyjádřen jednak požadavek zákonného zřízení orgánu moci soudní a dále jeho uspořádání a organizace na základě zákonných ustanovení, a dále pak požadavek, aby byla přesně definována pravidla pro určení konkrétního soudu a poté i soudce. Jde tedy o institut zákonného soudce. V každé věci je soudce, který je dle právní úpravy pravomoci a na základě rozvrhu práce oprávněn, potažmo povinen danou věc projednat a rozhodnout o ní. Rozvrh práce je tvořen na základě přísných pravidel tak, aby způsob tvorby a přidělování agendy byl zcela předvídatelný a transparentní.

5.2 Procedurální náležitosti

„Občanský soudní řád upravuje postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana soukromých práv a oprávněných zájmů účastníků, jakož i výchova k dodržování smluv a zákonů, k čestnému plnění povinností a k úctě k právům jiných osob.“¹⁵³ Úvodní ustanovení občanského soudního řádu, konkrétně ustanovení § 1 vysvětluje především účel a předmět právní úpravy. Civilním řízením se rozumí formalizovaný a zákonem upravený postup soudů, účastníků dalších zúčastněných osob. Občanský soudní řád je primárně nejdůležitějším právním předpisem, jež upravuje civilní proces.¹⁵⁴

Jednotlivé postupy státních orgánů jsou upraveny zásadami, jimiž se řídí. Přestože by, v případě soudu, soudce postupoval naprosto v souladu se zákonem, nešlo by o spravedlivé rozhodnutí, kdyby se proces vydání neřídil zásadami, které nejsou v zákoně výslovně uvedeny. Občanský soudní řád je vybudován na celé řadě zásad ovlivňujících průběh řízení. Přestože nejsou výslovně vyjmenovány, nevyskytující se ve své čisté formě, jsou základními instituty, na kterých spočívá procesní právo.¹⁵⁵ ¹⁵⁶ Procesní podmínky lze charakterizovat jako základní

¹⁵² Listina základních práv a svobod, Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

¹⁵³ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁴ DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7357-460-4

¹⁵⁵ KINDL, Milan, Alexander ŠÍMA a Ondřej DAVID. *Občanské právo procesní*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-098-7

¹⁵⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5

procesní předpoklady, které umožňují soudu naplnit účel civilního řízení, a to vydání rozhodnutí. Na jejich existenci je závislý průběh řízení. Nepodaří-li se zabezpečit jejich naplnění, soud nemůže ve věci rozhodnout. Naplnění podmínek se zkoumá po celou dobu řízení. Při tomto zkoumání je potřeba rozlišit, zda při nenaplnění některé podmínky řízení jde o nedostatek odstranitelný nebo neodstranitelný.¹⁵⁷

V této souvislosti je nutné zmínit i význam zásada spravedlivého procesu. Toto právo vychází již z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, Listině základních práv a svobod a dalších mezinárodních dokumentů o lidských právech. Právo na spravedlivý proces má výlučně procesní, nikoliv hmotněprávní obsah. Podstavou spravedlivého procesu není úspěch ve věci, o které se vede řízení, ale zachování dílčích práv.¹⁵⁸

5.3 Formální náležitosti

Nestanovuje-li zákon jinak, v písemném vyhotovení rozsudku se po úvodních slovech "Jménem republiky" označuje soud, jména a příjmení soudců a přísedících, dále se naprosto konkrétně, aby nebylo pochyb o totožnosti, označí účastníci řízení a jejich zástupci, účast státního zastupitelství a Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, označení věci, o které se jedná, znění výroku, odůvodnění, poučení opravný prostředek, je-li přípustný a o lhůtě a místě k jeho podání, dále se k tomuto uvádí poučení o možnosti výkonu rozhodnutí a den a místo vyhlášení. Písemné vyhotovení rozsudku, pouze však originálu je podepisováno předsedou senátu. Není-li to z nějakého důvodu možné, podepíše písemné vyhotovení jiný člen senátu a v případě rozhodnutí samosoudce, jiný předsedou soudu pověřený soudce.¹⁵⁹

Úvodní odstavec ustanovení § 157 upravuje formální náležitosti soudního rozhodnutí, tak aby bylo přesvědčivé, bylo jasné, že jde o rozhodnutí a případně následně mohlo být přezkoumáno.¹⁶⁰

¹⁵⁷ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

¹⁵⁸ DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7357-460-4

¹⁵⁹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁰ DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7357-460-4

Nejinak je tomu i u rozhodnutí ve formě usnesení, kdy zákon stanovuje, že není-li zákonem dáno jinak, ve vyhotovení usnesení se uvede, který soud je vydal, jména a příjmení soudců a přísedících, označení účastníků, jejich zástupců a věci, výrok, odůvodnění, poučení o tom, poučení o opravném prostředku, je-li přípustný, a o lhůtě a místu k jeho podání a dále den a místo vydání usnesení.¹⁶¹

5.4 Obsahové náležitosti

Jak vyplývá z právní úpravy k obsahovým náležitostem rozhodnutí, patří zejména výroková část, odůvodnění a dále poučení.

Nejdůležitější obsahovou náležitostí rozhodnutí, rozsudku, je jeho výrok, Výroková část rozhodnutí obsahuje výrok jako vrcholný výraz snažení účastníků i soudu. V první řadě je výrok vyhlašován v jednací síni za přítomnosti subjektů řízení a poté to, co je uvedeno v písemném vyhotovení. Je kladem velký důraz na přesnou formulaci a kontrolu výroku. Je nutné, aby výrok byl přesný, určitý a zcela srozumitelný.¹⁶²

Odůvodnění má za úkol blíže identifikovat předmět rozhodnutí co se týče jeho skutkového základu. Neplní ale jen roli ve vztahu k výrokové části jako jeho odůvodnění, je též zdrojem specifikace rozhodované věci. Odůvodnění je zahájeno uvedením toho, čeho se účastník řízení v postavení žalobce domáhal a vyjádření žalovaného k tomuto podání. Dále je dle zákona stručně a jasně vylíčeno, k jakým skutkovým zjištěním soud dospěl a na základě čeho, jakých důkazů a zákonných ustanovení své rozhodnutí podložil.¹⁶³ Z právní úpravy vyplývá, že ne všechna rozhodnutí musí obsahovat odůvodnění. Jde zejména o procesní rozhodnutí ve formě usnesení. Výčet těchto je uveden v ustanovení § 169 odst. 2 občanského soudního řádu. Také není-li procesní rozhodnutí doručováno, tedy není-li doručováno usnesení, je možné uvést pouze výrok usnesení a dále den jeho vydání.¹⁶⁴

¹⁶¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

¹⁶² JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k ...* 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7598-369-5

¹⁶³ DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7357-460-4

¹⁶⁴ DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7357-460-4

¹⁶⁴ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

Nezbytným požadavkem na obsahové náležitosti, při jejichž absenci dochází k právním následkům, je existence poučení. Je umístěno v rozsudku poté, co je ukončeno odůvodnění. Obsahuje informace o tom, zda je přípustný opravný prostředek. Kromě uvedení druhu opravného prostředku je dále uvedeno místo k podání, lhůta a okamžik, od kterého začíná lhůta k podání opravného prostředku plynout. Poučení o tom, zda je proti rozhodnutí přípustný opravný prostředek, je případem zákonem abstraktní zákonem předepsané povinnosti.¹⁶⁵

5.5 Náprava chybných a vadných rozhodnutí

Nápravou v civilním řízení se rozumí postupy, kterými je v rámci soudního řízení možné dosáhnout napravení vad rozhodnutí anebo řízení, jež mu předcházelo. Zákon tyto postupy upravuje, přestože je zde presumpce správnosti, vad a chyb se nelze vždy vyvarovat. Regulace opravných prostředků však musí být dostatečná, aby nedošlo k nadužívání a tím k zatěžování soudního systému neodůvodnitelnými návrhy na přezkum rozhodnutí.

Rozlišujeme dvě kategorie náprav, respektive opravy a vady. Opravou rozhodnutí se rozumí odstranění vad administrativního nebo formálního rázu. Odstraňují se jimi chyby v psaní, počtech a dále nedostatky v odůvodnění, anebo se doplňují rozhodnutí, v nichž soud něčeho opomněl. Oproti tomu náprava vad, které se týkají obsahu, tedy vad procesních, právních nebo vad skutkové podstaty, je možné pouze postupem v rámci procesního práva. Napravují se v systému opravných nebo tzv. jiných prostředků nápravy. Rozhodování o takovém prostředku se pak děje v rámci opravného řízení.¹⁶⁶

5.5.1 Oprava formálních vad

Opravu formálních vad a doplnění rozhodnutí je třeba zásadně odlišit od opravných prostředků. Podstatou opravných prostředků je dosáhnout změny

¹⁶⁵ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

¹⁶⁶ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

nebo zrušení takového rozhodnutí, oproti tomu při opravě či doplnění jde o nápravu nesprávnosti, aniž by bylo zasaženo do obsahu rozhodnutí¹⁶⁷

Vyskytne-li se chyba v počtech, psaní nebo jiné zřejmé nesprávnosti, opraví předseda senátu nebo samosoudce tuto nesprávnost kdykoliv i bez předchozího návrhu na opravu rozhodnutí. Opravu tedy soud provede z úřední povinnosti, nýbrž i na návrh účastníků řízení. Zákon upravuje tímto opravu zřejmých chyb, ke kterým došlo při vyhlášení nebo v písemném vyhotovení. Soud tímto nemění obsah rozhodnutí. Opravy se mohou týkat rozsudku v celém rozsahu, tzn. záhlaví, odůvodnění, datum i podpis. Jde-li o opravu výroku, je provedena vydáním usnesení. Usnesení bude též vydáno, byla-li chyba v označení účastníků řízení. K těmto opravám není zákonem stanovena žádná lhůta.¹⁶⁸

Jestliže soud opomene rozhodnout o části předmětu řízení, nákladech řízení nebo předběžné vykonatelnosti, je možné, aby účastník řízení ve lhůtě patnácti dnů od doručení rozhodnutí, navrhl doplnění předmětného rozhodnutí. Soud na tento návrh vydá doplňující rozsudek.¹⁶⁹

Posledním případem opravy takové vady je oprava odůvodnění, kterou zákon upravuje v ustanovení § 165 občanského soudního řádu. Toto ustanovení lze použít v případech, kdy odůvodnění nemá oporu ve zjištěném skutkovém stavu. Účastník v těchto případech nemá výhrady k výroku rozsudku, ale existuje zde rozpor mezi obsahem spisu a odůvodnění. V takovýchto případech je účastník oprávněn před nabytím právní moci rozsudku navrhnout soudu opravu odůvodnění. O případně opravě soud rozhoduje usnesením.^{170 171}

¹⁶⁷ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-076-5

¹⁶⁸ BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: komentář*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001. Komentované zákony (C.H. Beck). ISBN 80-7179-338-8

¹⁶⁹ STAVINHOVÁ, Jaruška. *Občanské právo procesní: řízení nalézací*. Brno: Iuridica Brunensia, 1996. Učebnice (Iuridica Brunensia). ISBN 80-85964-25-2

¹⁷⁰ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-076-5

¹⁷¹ BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: komentář*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001. Komentované zákony (C.H. Beck). ISBN 80-7179-338-8

5.5.2 Náprava vadných rozhodnutí

Situace, kdy při rozhodovací činnosti soudu dojde k pochybení, nelze předem vyloučit, ať již toto pochybení nastane z důvodu na straně účastníků nebo na straně soudu. Není vyloučeno, že soudní řízení může trpět různými procesními vadami. Významným faktorem z hlediska opravného řízení je to, zda vady měly vliv na rozhodnutí ve věci, jenž se tak, v jejich důsledku, stalo nesprávným.¹⁷²

Nelze dovozovat, že každý opravný prostředek je možné použít k nápravě vad každého rozhodnutí. Přípustnost podání opravného nebo dalšího jiného prostředku nápravy vad rozhodnutí je vždy definována zákonem a lze takto napravit pouze vady, u kterých to zákon umožňuje. Nabude-li účastník dojmu, že rozhodnutí nebo řízení, jež mu předcházelo, je zatíženo vadou, ať již je tento dojem spojen s realitou či nikoliv, rozlišujeme v rámci tohoto vady objektivní a subjektivní.

Pro opravu takovýchto vad zde existuje soubor pravidel, jež ovládají opravné řízení. Mluvíme tak o opravných systémech. V rámci opravných systému rozlišujeme systém apelační, kasační a revizní. Apelační princip umožňuje přezkum rozhodnutí jak po skutkové stránce, tak po stránce právní. Napadené rozhodnutí je tedy v rámci opravného řízení možné potvrdit, změnit nebo zrušit. Apelaci lze dále dělit na úplnou a neúplnou, kde je v podstatě o to, zda je možné přihlížet k novým skutečnostem a důkazům. Oproti tomu kasační princip připouští přezkum pouze právní stránky rozhodnutí. Toto rozhodnutí jde pak pouze potvrdit nebo zrušit. V posledním případě, tedy v případě revizního principu lze provést také přezkum pouze po právní stránce věci, avšak rozhodnutí je možné potvrdit, změnit i zrušit.¹⁷³

Opravným prostředkem rozumíme procesní úkon, jimž se účastník řízení může domáhat přezkumu soudního rozhodnutí nebo průběhu soudního řízení. Opravné prostředky můžeme dělit na řádné a mimořádné. Toto dělení je v zásadě vázáno na právní moc rozhodnutí. Řádný opravný prostředek napadá rozhodnutí, jenž ještě nenabylo právní moci. Možnost podání řádného opravného prostředku

¹⁷² WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-076-5

¹⁷³ SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-279-3

je velmi široká. V zásadě má řádný opravný prostředek odkladný účinek právní moci rozhodnutí. Řádným opravným prostředkem je dle zákona odvolání. Odvolání je upraveno v občanském soudním řádu v ustanovení § 201 a následující. Oproti tomu mimořádný opravný prostředek napadá již pravomocné rozhodnutí soudu. Je tedy průlomem do právní moci. Zákon jejich přípustnost váže na splnění určitých podmínek. Mimořádnými opravnými prostředky jsou dle zákona žaloba na obnovu řízení, žaloba pro zmatečnost a dovolání, tyto opravné prostředky jsou upraveny v hlavě II. občanského soudního řádu.^{174 175}

¹⁷⁴ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-076-5

¹⁷⁵ BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: komentář*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001. Komentované zákony (C.H. Beck). ISBN 80-7179-338-8

Závěr

Záměrem práce bylo osvětlení procesu vydávání soudního rozhodnutí a posléze specifikace jeho vlastností. Za tímto účelem byl popsán chronologický postup od počátku soudnictví jako takového, přes proces vydávání soudního rozhodnutí až po samotné vlastnosti rozhodnutí soudního orgánu.

Stručným nástinem historického vývoje byl osvětlen zejména vznik civilního řízení, v jehož nynější podobě vzniká soudní rozhodnutí. Rozhodnutí, jehož vznik, forma i náležitosti jsou přísně řízeny pravidly a principy obsaženými v právních normách. V některých případech bylo nutné v práci uvést rozdílná pravidla pro meritorní a procesní rozhodnutí nebo rozhodnutí, jímž je uložena povinnost plnit a rozhodnutí, u něhož tato povinnost uložena není. S vydáním rozhodnutí však proces nekončí. Z pohledu účastníka řízení je rozhodnutí vydané ve věci, rozhodnutí, kterým se řízení končí, a to zejména rozhodnutí, kterým byla uložena povinnost plnění, jen jeden z mnoha důležitých okamžiků. S vydáním soudního rozhodnutí jsou spojeny účinky, které lze přisuzovat jednotlivým vlastnostem soudního rozhodnutí. Tyto vlastnosti byly v práci rozebrány a vysvětleny.

Cíl, kterým byla v tomto případě především osvěta ohledně důsledků nabytí těchto vlastností, byl zcela naplněn. Je zcela zřejmé, že jednotlivé kapitoly nesoucí název vlastností, poskytují dostatek informací o podrobném přehledu účinků spojených se získáním těchto vlastností. Otázka výkladu a srozumitelnosti právní úpravy vlastností soudního rozhodnutí je u jednotlivých vlastností řádně vysvětlena.

Dle podrobného zkoumání jsou účinky spojené s nabytím konkrétních vlastností dostatečně právně upraveny. Vzhledem k tomu, že se pohybujeme v dimenzi civilního procesu, je tato úprava obsažena zejména v občanském soudním řádu. Vzhledem k deskriptivnímu charakteru práce je úplnost a srozumitelnost právní úpravy vyjádřena především charakteristikou vlastností a jejich podrobný rozbor. Jak bylo rozebráno v poslední kapitole práce, účinky se dají zvrátit či odložit použitím právních nástrojů k dosažení výsledku uspokojujícího všechny účastníky řízení. Tyto nástroje vedou k nápravě vad

vzniklých v procesu vydání soudních rozhodnutí. Možnost využití a samotné existence dávají záruky spravedlivého procesu.

Resume

Cílem práce je osvětlení procesu vydání soudního rozhodnutí od stručného popisu historického vývoje soudnictví, přes vydání soudního rozhodnutí, až po účinky spojené s jeho vydáním. Jednotlivé účinky lze přisuzovat nabytí vlastností soudního rozhodnutí. Uvedené vlastnosti jsou podrobně definovány v samostatných kapitolách. Závěr práce je věnován zákonnosti rozhodnutí, a to zejména z pohledu přísných pravidel na proces vydání, formu a obsah rozhodnutí.

Úvodem je práce věnována historickému vývoji soudnictví a soudní soustavy od počátku formování soudní moci až po současný systém. Následuje definice soudního řízení, konkrétně civilního procesu. Výsledkem soudního řízení je samozřejmě soudní rozhodnutí. Kapitola vykládá obsah, formu a další znaky rozhodnutí. Následující kapitoly definují jednotlivé vlastnosti soudního rozhodnutí. V uspořádání těchto kapitol lze spatřovat logický chronologický postup, a to od právní moci rozhodnutí, přes vykonatelnost tohoto rozhodnutí až po závaznost a zákonnost soudem vydaných rozhodnutí. V rámci jednotlivých kapitol jsou vymezeny pojmy s těmito vlastnostmi související. Tímto se rozumí různé pohledy na právní moc, vykonatelnost nebo druhy závaznosti rozhodnutí vyskytující se v českém právu.

Záměrem práce bylo osvětlení procesu vydání soudního rozhodnutí a posléze specifikace jeho vlastností. Dle podrobného zkoumání jsou účinky spojené se získáním konkrétních vlastností dostatečně právně upraveny.

The aim of the thesis is to clarify the procedure of judgment rendering, from a brief description of the historical development of the judiciary, through the rendering of a judgment to the effects related to the rendering. The individual effects can be described as traits a judgment obtains. The traits mentioned are defined in detail in separate chapters. The last part of the thesis is dedicated to the judgment's legality, specifically with regard to the strict rules of the rendering process and the form and content of the judgment.

The opening part of the thesis is dedicated to the historical development of the judiciary and the judicial hierarchy from the early beginning of the formation of the judicial branch until the current system. This is followed by defining legal proceeding, namely the civil procedure. The result of a legal proceeding is of course a judgment. The chapter explains the content, form and other traits of a judgment. The following chapters define the individual traits of a judgment. A logical, chronological order can be observed in the arrangement of these chapters, that is from the legal effect of a court's judgment, through its enforcement to its legality and it becoming legally binding. The terms related to these traits are also defined in the individual chapters. This means the different perspectives on legal effect, enforcement or types of legally binding judgments existing in the law of the Czech Republic.

The aim of this thesis was to clarify the procedure of judgment rendering and specify the traits of a judgment. Based on a detailed research the effects related to the gaining of specific traits are sufficiently addressed by the law.

Seznam zdrojů

Knižní zdroje

ADAMOVIČ, Karolína. *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*. Praha: LexisNexis CZ, 2005. ISBN isbn80-86920-07-0

BOBEK, Michal a Zdeněk KÜHN. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013. ISBN 978-80-87284-35-3

BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: komentář*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001. Komentované zákony (C.H. Beck). ISBN 80-7179-338-8

DAVID, Ludvík. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7357-460-4

DVOŘÁK, Bohumil. *Právní moc civilních soudních rozhodnutí: procesní studie*. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-095-9

HAVLÍČEK, Karel, ed. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář podle stavu k ...* Praha: Havlíček Brain Team, 2014-. ISBN isbn978-80-87109-46-5

JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář: podle stavu k 1.2.2016*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016-. ISBN isbn978-80-7552-034-0

KINDL, Milan, Alexander ŠÍMA a Ondřej DAVID. *Občanské právo procesní*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-098-7

KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN issbn80-7380-000-4.

Občanský soudní řád: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice komentované zákony. ISBN isbn978-80-7400-506-0

PLECITÝ, Vladimír a Josef VRABEC. *Občanské právo procesní*. ISBN ISBN 80-85963-46-9

PLUNDR Otakar, HLAVSA Petr, *Organizace justice a prokuratury, 5. podstatně přepracované a doplněné vydání*. Panorama Praha, 1987.

PRINC, Michal. *Soudnictví v českých zemích v letech 1848-1938: (soudy, soudní osoby, dobové problémy)*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN isbn978-80-7478-797-3

SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN isbn978-80-7552-959-6

STAVINHOVÁ, Jaruška a Petr HLAVSA. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN isbn80-7239-155-0

STAVINHOVÁ, Jaruška. *Občanské právo procesní: řízení nalézací*. Brno: Iuridica Brunensia, 1996. Učebnice (Iuridica Brunensia). ISBN isbn80-85964-25-2

SVOBODA, Karel, Renáta ŠÍNOVÁ a Klára HAMULÁKOVÁ. *Civilní proces: obecná část a sporné řízení*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN isbn978-80-7400-279-3

SVOBODA, Karel, Milan SUK a Pavel ZEMAN. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009. Praktická právnická příručka. ISBN isbn978-80-7201-777-5

VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN isbn978-80-7380-257-8

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN isbn978-80-7502-076-5

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014. ISBN isbn978-80-7201-940-3

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnické učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnické učebnice (Aleš Čeněk). ISBN isbn978-80-7380-714-6

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN isbn978-80-7380-044-4.

Zákony

Listina základních práv a svobod, Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

Judikatura

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.5.2010, sp. zn. 23 Cdo 3749/2008

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19.1.1999, sp. zn. 21 Cdo 1876/98

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.2.2009, sp. zn. 32 Cdo 3571/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.4.2014, sp. zn. 29 Cdo 3092/2012

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.2.2009, sp. zn. 32 Cdo 3571/2007

Ostatní zdroje

Doručování dle občanského soudního řádu ve znění | epravo.cz. EPRAVO.CZ –
Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright ©
EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 11.03.2020]. Dostupné
z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dorucovani-dleobcanskeho-soudniho-radu-ve-zneni-novely-c-72009-sb-57860.html>